

BME GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR
Alkalmazott Pedagógia és Pszichológia Intézet
Műszaki Pedagógia Tanszék
Közoktatási vezető és pedagógus szakvizsga Szakirányú Továbbképzési Szak

A szülői és az iskolai elvárások diszharmoníája
Felmérés és elemzés az Egyházasharaszti Körzeti Általános Iskola példáján

Konzulens:

Englenderné Hock Ibolya

Készítette:

Borbádiné Szócs Zsuzsanna

2016

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék	6
4. A kutatás, a vizsgálati minta, és módszerek bemutatása	7
4. 1. Kutatási célok	7
4. 2. Hipotézisek	7
4. 3. A vizsgálati minta	7
4. 4. A vizsgálat módszere	8
4. 4. 1. A kikérdezés	8
5. Eredmények bemutatása, elemzése	9
5. 1. Szülők által kitöltött kérdőívek kiértékelése	9
5. 2. Az intézmény pedagógusaival készített interjúk kiértékelése	19
5. 3. Szociális háttér, tanulmányi eredményt vizsgáló kérdőív	26
5. 4. Iskolai motiváció	30
5. 5. A kérdőíves vizsgálatok elemzése, összegzése	35
6. A kutatás eredményeinek összegzése	39
7. Irodalomjegyzék	42
8. Mellékletek	44

4. A kutatás, a vizsgálati minta, és módszerek bemutatása

4. 1. Kutatási célok

- tájékozódni a szülői elvárásokról az iskolával, illetve gyermekeikkel szemben
- információkat gyűjteni az intézmény pedagógusainak szülőkkel szembeni elvárásairól
- mi akadályozza a tanulást, mint alapvető kötelességnek a tudatosulását a tanulóknál
- milyen befolyással van a fejlődő gyermekekre az iskolai életet végigkísítő kötelességnek (más erkölcsről szól a tanítónő és másban él a tanuló)
- miért nem érték a cigány szülők számára az iskolai tanulás.

4. 2. Hipotézisek

- Feltételezhető, hogy a családi struktúra kihat a gyermek iskolai teljesítményére.
- Feltételezhető, hogy a családok értékorientációja határozza meg a gyerekek iskolai teljesítményét.
- Feltételezhető, hogy a szülők iskolai végzettsége befolyásolja a gyermekek érdeklődését, értékítéleteit.
- Feltételezhető, hogy a szülők gyermekeikhez fűződő viszonya befolyásolja a gyerekek jövőképeik kialakulását.
- Feltételezhető, hogy a három faluban lakó tanulók, szülők, családok eltérően vélekednek a tanulás fontosságáról.
- Feltételezhető, hogy a fiúk és a lányok iskolai motivációja jellegzetes eltérést mutat.

4. 3. A vizsgálati minta

A vizsgálatok az Egyházasharaszti Körzeti Általános Iskola 4., 5., és 8. osztályaiban történtek. Összesen 39 tanuló és szülei töltötték ki a kérdőíveket. 22 lány és 17 fiú.

Azért ezekre az osztályokra esett a választás, mert a 4. osztályosok szeptemberben a felső tagozatba lépnek, az 5. osztályosok képezik az átmenetet az alsó és a felső tagozat között, a

8. osztályosok remélhetőleg már kialakult értékítélettel rendelkeznek a tanulással, az iskolával kapcsolatosan. Ezekben az osztályokban 8 testvérpár található. A tanulók a három községben laknak, a nemek aránya a 8. osztály kivételével szinte egyenlő. (Az osztályok statisztikai adatait tartalmazza az 5. Melléklet)

4. 4. A vizsgálat módszere

4. 4. 1. A kikérdezés

A kikérdezés módszerének lényege, kérdések segítségével információk gyűjtése, és ezek alapján következtetések levonása eredménnyel alkalmazható vélemények, attitűdök stb. feltárására. Alapváltozatai az írásos kikérdezés és a szóbeli kikérdezés (interjú).

A kutatás során az írásos kikérdezés egyéni változatát alkalmazva:

- Kérdőíves felméréssel tájékozódtam a szülők iskolával szembeni elvárásairól, gyermekeikkel kapcsolatos jövőképéről, a tanulók tanuláshoz való hozzáállásáról, szabadidős tevékenységeiről, vágyaikról.

A kérdések többségében zárt jellegűek voltak. A gyerekeknek lehetőségük volt az egyes kérdéseknél felsorolt válaszlehetőségeket egyénileg kiegészíteni.

- Az iskolai motiváció felmérése attitűdvizsgálattal történt. A tanulók 5 fokozatú skála segítségével minősítették a kijelentéseket, aszerint, hogy mi a véleményük az adott kijelentés tartalmáról, hogyan értékelik ezeket.

- Strukturált interjú során informálódtam az intézmény pedagógusainak véleményéről, elvárásairól.

5. Eredmények bemutatása, elemzése

5. 1. Szülők által kitöltött kérdőívek kiértékelése

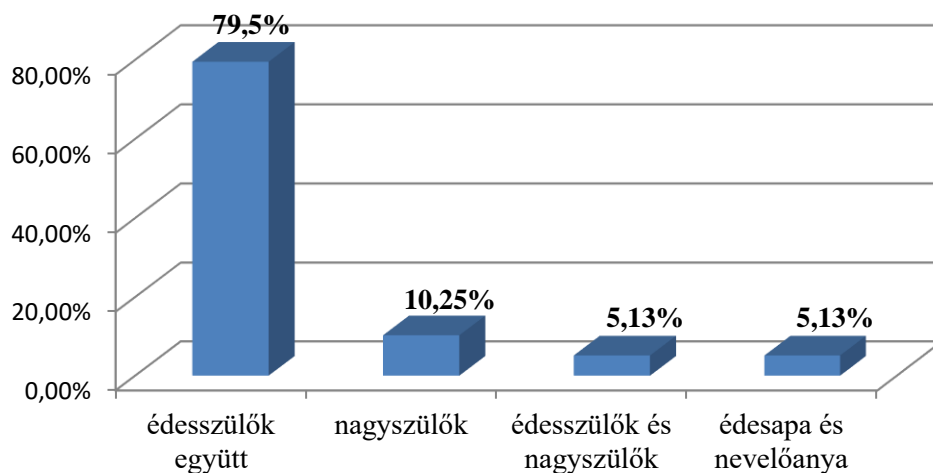
A szülők által kitöltött kérdőív alapja több kutatás, tanulmány az iskolai hátrány és eredményesség témakörében. (6. Melléklet)

39 szülő segített abban, hogy feltárjam a tanuláshoz, az iskolához való viszonyukat.

A gyerek életében meghatározó, hogy ki mellett nő fel, ezért az első kérdés: Ki neveli a gyermeket? – A kutatásban érintett tanuló többsége az édes szüleivel nevelkedik. Négy tanulót a nagyszülők, kettőt az édes szülők és a nagyszülők, kettőt pedig az édesapa és a nevelőanya nevel.

1. diagram

Ki neveli a gyermeket?

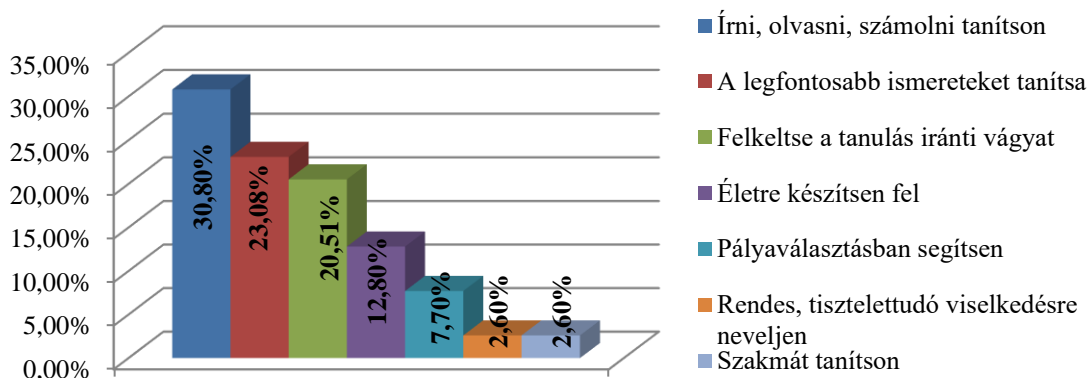

Az iskolai eredményesség fontos összetevője a szülők viszonya az iskolához, a tanuláshoz. Ezt több dolog mentén vizsgáltam: az iskolával szembeni elvárások alakulásával, a tanulásban nyújtott segítséggel, a tanulmányi eredményekről való tudakozódással, a szülői értekezletre való járással és a továbbtanulással kapcsolatos elképzelésekkel.

Megítélése szerint, mi tartozik inkább az iskola feladatai közé? – A szülők az írni-olvasni tanítás, az ismeretátadás mellett elvárják a tisztelettudó viselkedésre nevelést, a tanulás iránti vágy felkeltését és azt, hogy az iskola felkészítsen az életre. Hárman várnak segítséget a pályaválasztásban és egy szülő várná el a szakma tanítását. (Ezek a családok valószínűleg támogatnák gyermekeik továbbtanulását). Egy szülő szerint az iskola feladata, hogy rendes, tisztelettudó viselkedésre neveljen.

2. diagram

Az iskola feladatainak megítélése

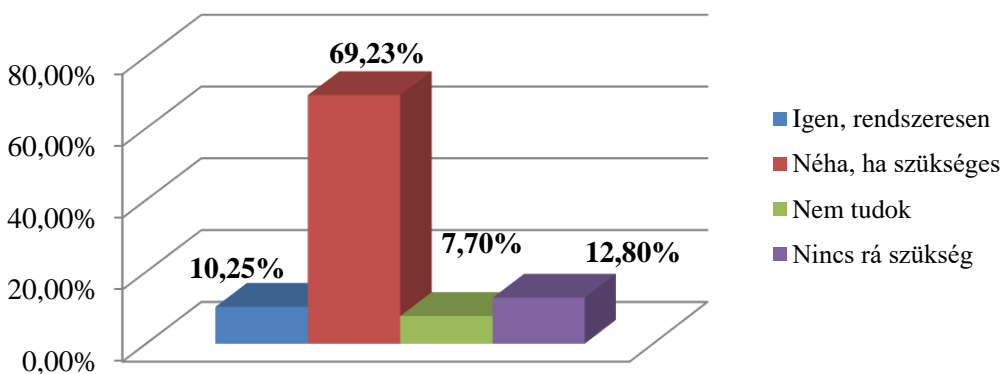

Szokott segíteni gyerekének a tanulásban?

A szülők 69%-a csak akkor segít, ha szükség van rá. Három szülő ismerte be, hogy nem tud segíteni. Négyen rendszeresen segítenek, öt szülő szerint gyerekének nincs szüksége segítségre. Ezzel ellentétben az öt tanuló közül négy szerint néha jól jön a segítség, egy kislány pedig nagyon fontosnak tartaná az otthoni segítséget a tanulásban.

3. diagram

Szokott segíteni gyerekének a tanulásban?

Honnan értesül gyermeke tanulmányi eredményeiről?

A gyermek tanulmányi eredményéről a szülők vagy az ellenőrzőből vagy a gyermek elmondása alapján értesülnek. A szülői értekezletet mindössze ketten jelölték meg az információk forrásaként. Tanítványaink szülei elhiszik, amit a gyermekük mond, nem győződnek meg a valóságról, nem tartják lényegesnek a folyamatos tájékozódást, a szülői értekezleteken is igen alacsony számban jelennek meg. Egy szülő ellenőrzőből és szülői értekezleten szerez tudomást gyermeke osztályzatairól.

2. táblázat

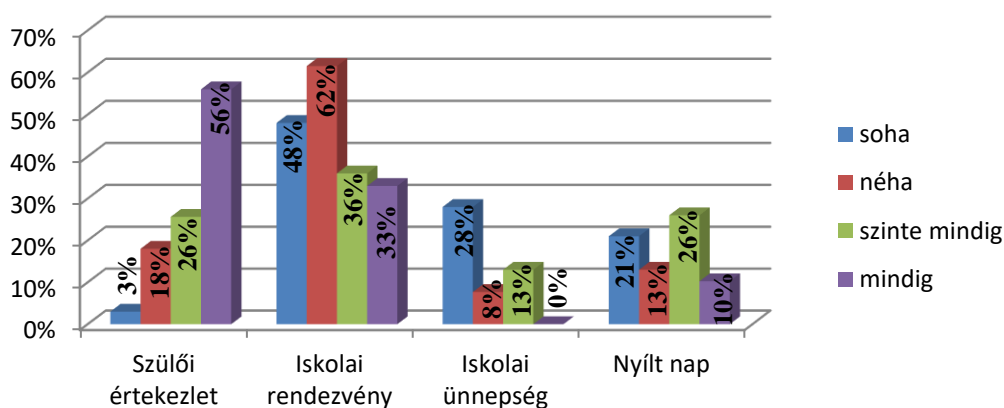
Honnan értesül gyermeke tanulmányi eredményeiről?

Ellenőrzőből	14 fő	5 fő	1 fő	1 fő	1 fő
Gyerek elmondja	14 fő				
Szülői értekezleten	2 fő				
Bizonyítványból					

Az iskolával való kapcsolat különböző lehetőségeivel igen ritkán élnek a szülők. Szülői értekezletre, iskolai rendezvényre néha, nyílt napra szinte soha vagy néha mennek el. Erre a kérdésre a szülők nem válaszoltak őszintén, hiszen az utóbbi években a nyílt napokat teljes érdektelenség mellett bonyolította le az intézmény, és a szülői értekezleteken is egyre kevesebben jelentek meg. A 4. osztályos szülők becsületesen elismerték, hogy nyílt napra soha vagy néha mennek el.

4. diagram

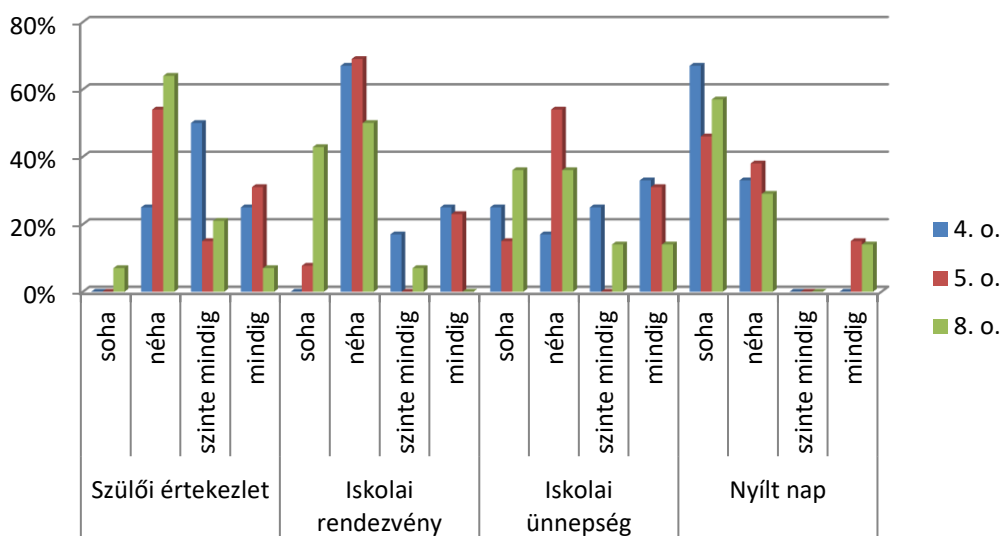
Milyen gyakran megy el az alábbiakra? - összesen

A 4. osztályos szülők fele szinte mindig elmegy a szülői értekezletre. Az iskolai rendezvényre 67% néha, és ugyanennyien soha nem mennek nyílt napra. Az 5. és 8. osztályos szülők többsége (54%, 64%) néha jelenik meg a szülői értekezleten. Egy szülő még soha nem volt az intézményben. Az iskolai rendezvényre és ünnepségre is igen kevesen látogatnak, többségük csak néha. Nyílt napon a nyolcadik osztályos szülők több mint a fele (57%) soha nem volt. Két szülő szerint mindig részt vesz a nyílt napon, azonban én, mint osztályfőnök még egyszer sem találkoztam velük ilyen alkalommal.

5. diagram

Milyen gyakran megy el az alábbiakra? – osztályonként

A szülőktől megkérdeztem gyermekük középfokú továbbtanulásával kapcsolatos véleményüket. Arra a kérdésre, hogy szíve szerint gyermeke várhatóan hol fog továbbtanulni egy szülő válasza értékelhetetlen volt, mert négy lehetőséget is bejelölt. 17 szülő (45%) szíve szerint szakközépiskolában taníttatná gyermekét, azonban csak 6 (16%) szerint várható, hogy ott is fog tanulni. 76,32%-uk szerint várhatóan gimnáziumban folytatják majd tanulmányaikat. Ezzel szemben a gyermekek arra a kérdésre, hogy Mi szeretnél lenni? többségükben szakközépiskolában elsajátítandó szakmákat jelöltek meg.

A szülők jelentős része nem ismeri gyermeke vágyait. Mi szeretne lenni a gyerekük? és Mi szeretnél lenni? - kérdésekre csak 19 esetben egyeztek meg a válaszok. A 4. - 5. osztályosok esetében ez érthető, a 8. osztályos tanulóknál nem. Véleményem szerint ez azt is bizonyítja, hogy nem megfelelő a kommunikáció a szülő és a gyereke között, illetve azt is, hogy a szülők saját vágyaikat szeretnék kivetíteni gyerekeikre. Azonban vágyaik, álmaik nem teljesülhetnek, hiszen a szülők számára igen meghatározó az alsószentmártoni gimnázium által nyújtott ösztöndíj, így nem is ösztönzik gyermekeiket szakma tanulására a városban lévő iskolában.

Arra a kérdésre, hogy Véleménye szerint, gyermeke befejezi a középiskolát? – mind a 39 szülő igennel válaszolt. Most még bíznak gyermekeik kitartásában, csak az a kérdés, a későbbiekben mennyire fogják támogatni őket.

A gyerekek középiskola utáni sorsáról a szülők 41%-a gondolja úgy, hogy gyermeke továbbtanul. 23% szerint tanul és dolgozik, 28%, elsősorban a 4. és az 5. osztályos szülők,

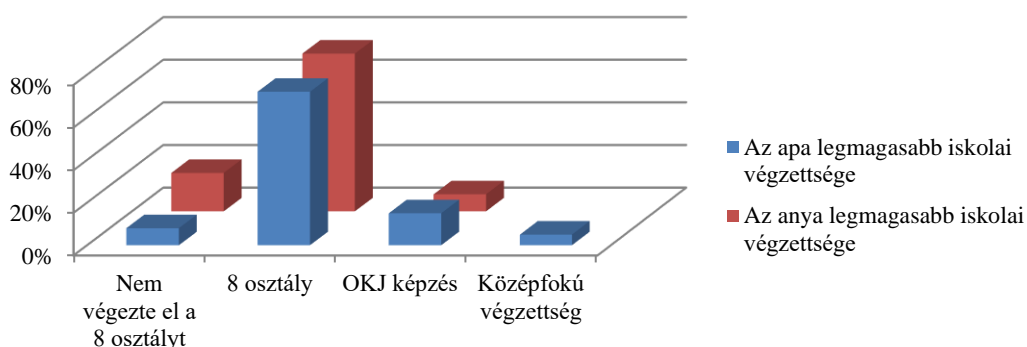
még nem tudja. Számukra a továbbtanulás még igen távolinak tűnik. A 8. osztályos szülők közül hárman vélekednek úgy, hogy gyermekük dolgozni fog a középiskola után.

A gyermekek érdeklődését, továbbtanulását feltételezhetően a szülők iskolai végzettsége jelentősen befolyásolja. A kérdőívben a két szülő végzettségére külön kérdeztem rá.

Az apák jelentős része 8 osztállyal rendelkezik. Hárman nem végeztek el az általános iskolát, hatan végeztek OKJ-s képzést, és ketten középiskolai végzettséggel büszkélkedhetnek. Az anyák közül heten nem fejezték be az alapfokú oktatást. Az apák 56%-a, az anyák 67%-a szeretett volna továbbtanulni. Kérdés, hogyha számukra nem adatott meg a továbbtanulás lehetősége, gyermekeik számára biztosítják-e a feltételeket.

6. diagram

Az apa és az anya legmagasabb iskolai végzettsége

A családi struktúra megismerését, a gyermekek életterének feltérképezését célozták a további kérdések is.

A tanulók 28%-a 5 fős családban, 20,51% 6 fős, illetve 7 fős családban él. Egy fiú családja 10 fős. A gyerekek több mint fele tehát nagycsaládban él.

A gyermekek nagyobb részének 2, illetve 3 testvére van. (31% , 26%). 4 vagy 5 testvérral 15% - 15% büszkélkedhet. Három tanulónak 1 testvére van, két gyermek pedig egyke.

A tanulók 82%-ának van saját szobája. Ismerve a családok lakhatási körülményeit, ezt a számot igen magasnak tartom. Valószínűleg másképp kellett volna feltenni ezt a kérdést. pl. Van-e a gyerekeknek saját szobája, ahol egyedül alszik? 64% rendelkezik íróasztallal (íróasztalnak tekintették a szobában lévő dohányzóasztalt is), okos telefonnal pedig 17. Huszonhét tanulónak van saját számítógépe, amit vagy egyedül használ, vagy a testvéreivel megosztva.

A gyerekek többsége játékokra és a barátokkal való kapcsolattartásra használja a számítógépet. A barátokkal való kapcsolattartás a Facebook-on történik. Sajnálatos, hogy a személyes találkozásokat, beszélgetéseket a kapcsolattartásnak ez a módja váltotta el.

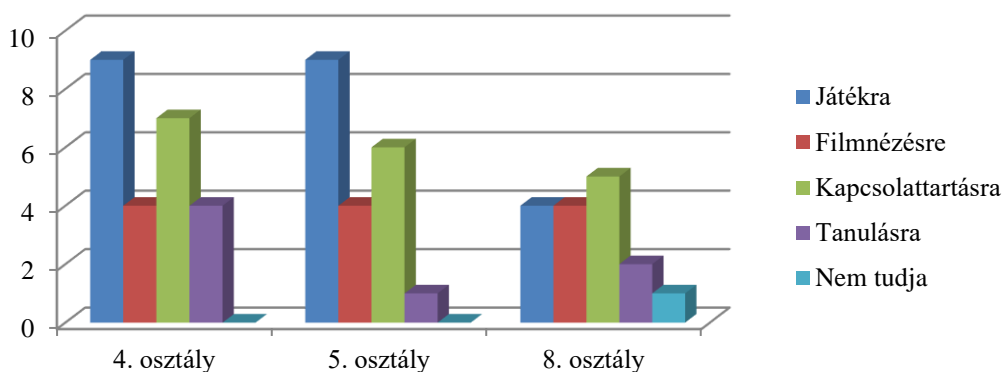
Nagyon helytelennek tartom, hiszen naphosszat lógnak a gyermekek a Facebook-on a szabad levegőn való tartózkodás helyett.

Kevesen, heten használják a számítógépet tanulásra is. A digitális készségek fejlesztése érdekében az intézmény részt vett a Digitális Témahét programban.

Egy nyolcadikos szülő nem tudja, hogy gyermeke mivel foglalkozik, amikor a gép előtt ül.

7. diagram

Mire használja a számítógépet?

A tanulók 38,5%-a igényli, hogy segítsenek neki a tanulásnál, a házi feladat elkészítésénél. Naponta mennyi időt foglalkozik a gyerekekkel? – kérdésre a szülők 33%-a nem válaszolt. Gyerekével naponta a legkevesebbet foglalkozó szülő 30 percet szán gyerekeire. A gyerekekkel töltött legtöbb idő számmal megnevezve 5 óra. A szülők átlagosan kb. 2 órát foglalkoznak gyerekeikkel. Öt szülő annyi időt tölt gyermekével, amennyit csak lehet. További válaszok: sokat, szinte minden időt, nem sokat, változó.

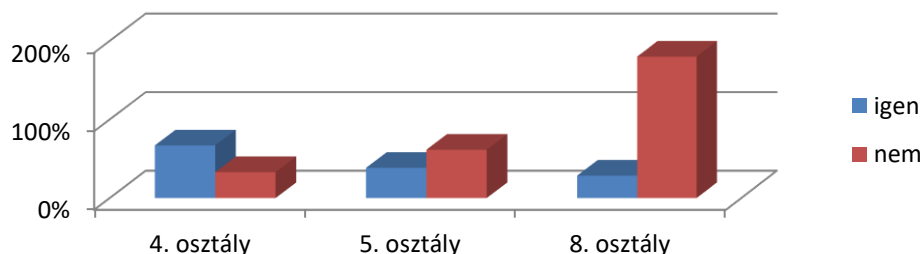
Összevetve a gyermek iskolai teljesítményét azzal az idővel, amennyit foglalkozik a szülő vele, megállapítható, hogy a jól teljesítő tanulók kevesebb rájuk fordított idővel is képesek a jó teljesítmények elérésére. A gyengébben teljesítőknek több szülői segítségre lenne szükségük, a közepes iskolai teljesítményt nyújtó tanulók gyengébben teljesítenének, ha nem kapnák meg a jelenlegi szülői segítséget.

Az iskolán kívüli tevékenységekre rákérdezve kiderült, hogy kevés gyermek vesz részt valamilyen iskolán kívüli foglalkozáson. Sporttevékenységet (foci, asztalitenisz) végez 7 tanuló, ketten táncolnak, 5-en pedig a Szent Márton Caritas Alapítvány Alsószentmártoni Tanodájába járnak, ahol elmélyítik az iskolában megszerzett tudást. A többség játszik, sétál, zenét hallgat, filmet néz, számítógépezik. A nyolcadikos osztályos tanulóknál megjelent a házi munkában való segítség.

A családok 56%-a nem szokott közös programot szervezni. Osztályonkénti bontásban megfigyelhető, ahogy emelkedik az osztályfok, úgy növekszik a nemek száma az igenekkel szemben.

8. diagram

Szokott a család közös programot szervezni?

Minden család rendelkezik televízióval. Rádió csak 6 családban van.

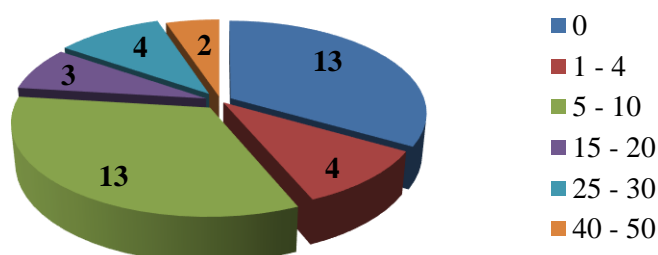
A televízióban nézett műsorokról elmondható, hogy a gyerekek ugyanazokat a műsorokat nézhetik, amiket a szülők szoktak nézni. A filmek közül első helyen áll a mesefilm, rajzfilm (61%), ezt követik a családi filmek (21%), a természetfilmek, ismeretterjesztő filmek (18%), és a vígjátékok (12%). Kedveltek a zenés műsorok (12%), a vetélkedő- és főzőműsorok (6%-6%). A sorozatokat (a szappan operákat) a családok 39%-a nézi.

A család kulturális szintjét jelzi a család tulajdonában lévő könyvek száma. A könyvek jelenléte nagyon fontos egy gyermek életében, hiszen az új ismeretek elsajátítására való törekvést nagymértékben befolyásolja a családok könyv iránti igénye.

A családok 33%-ának egyetlen egy könyve sincs, egy családban van 50 db könyv, ez a legtöbb, amivel a megkérdezett családok rendelkeznek.

9. diagram

A családok könyveinek száma

A szülők értékrendjét az Ön szerint mi jelenti az ember számára a jó közérzetet? – adott válaszok alapján vizsgáltam. 21 szülő számára a családi harmónia, egészség jelenti a jó közérzetet. 11 szülő jelölte az anyagi jólétet, egy pedig a jó pozíció betöltését a társadalomban. Öt szülő szerint az anyagi jólét és a családi harmónia, egészség jelenti a jó

közérzetet. Egy szülő pedig az anyagi jólét mellett a jó pozíció betöltését a társadalomban is fontosnak tartja. Osztályonként vizsgálva megállapítható, hogy az 5. osztályos szülők szerint elsődleges a családi harmónia, egészség (9 fő), ezt követi az anyagi jólét (2 fő), illetve a kettő együttesen (2 fő). A 8. osztályos szülőknél is a családi harmónia, egészség az elsődleges (7 fő), azonban többen (6 fő) tartják fontosnak az anyagi jólétet. Egy nyolcadik és egy negyedik osztályos szülő szerint a kettő együttesen szükséges a jó közérzethez. Egy negyedik osztályos szülő az anyagi jólétet és a társadalomban betöltött jó pozíciót jelölte. Hárman az anyagi jólétet, öten a családi harmóniát, egészséget, egy pedig a jó pozíció betöltését a társadalomban.

A szülők 74%-a gondolja úgy, hogy a gyermek boldogsága, jövőbeli boldogulása függ az iskolai végzettségtől, ennek ellenére nem ösztönzik gyermekeiket tanulásra, nem támogatják törekvéseiket.

Összehasonlítva a testvérpárok szülők által kitöltött kérdőíveit a nyolcból hat esetben találtam kisebb – nagyobb eltéréseket. (A testvérpárok osztály, lakóhely és nem szerinti jelölését az 5. Melléklet tartalmazza).

4. osztályos fiú – 8. osztályos fiú: Az idősebb gyermek nem igényli a segítséget a tanulásban, a kisebbik igen. Neki a szülő akkor segít, ha szükséges. A tanulásra fordított idő mennyisége az idősebb gyermek esetében kicsit alacsony, a kisebbik gyermek tanulással töltött ideje a szülő megítélésében közepes.

4. osztályos lány – 8. osztályos lány: Az iskola feladata a kisebbik gyermek számára a pályaválasztásban való segítség, a legfontosabb ismereteket tanítsa az idősebbnek. Néha segít a szülő a tanulásban, illetve nincs rá szükség. Kicsit magasnak tartja a 4. osztályos gyermeke tanulásra fordított idejét, közepesnek az idősebb gyermek esetében. Iskolai ünnepekre a kisebbik gyermekéhez mindig elmegy, a másik gyermekéhez néha. Az apa iskolai végzettségét tekintve is eltérés volt: nem végezte el a 8. osztályt, illetve a legmagasabb iskolai végzettsége 8. osztály.

5. osztályos lány – 8. osztályos lány: Az 5. osztályos lánynak a szülő, ha szükséges segít a tanulásban, a 8. osztályos gyermekének már nem tud segíteni. Ebből kifolyólag kicsit magasnak tartja a követelményeket, a közepessel szemben. A kommunikációjukban is eltérés van, hiszen az 5. osztályos lány elmondja, hogy milyen osztályzatot kapott, az idősebb lány jegyeit az ellenőrzőből tudja meg a szülő.

5. osztályos fiú – 8. osztályos lány: Az iskola feladata, hogy felkeltse a tanulás iránti vágyat, illetve írni, olvasni, számolni tanítson. A követelmény és a tanulásra fordított idő a fiú részéről közepes, a lánynál kicsit alacsony. Szülői értekezletre a fiúhoz mindig, a

lányhoz csak néha megy el. Nyílt napra, iskolai rendezvényre, iskolai ünnepségre az idősebbik gyermek esetében soha, a kisebbiknél néha, illetve mindig. Közös programot csak a fiúval szerveznek. Az ő jövőbeli boldogulása függ az iskolai végzettségtől, a lányé nem. A lány esetében az anyagi jólét a fontos, a fiúnál a családi harmónia, egészség.

4. osztályos fiú – 5. osztályos fiú esetében igen jelentős eltéréseket találtam. Az iskola feladata, hogy felkészítsen az életre, illetve felkeltse a tanulás iránti vágyat. A kisebbik gyermeknek rendszeresen segít a szülő a tanulásban, a nagyobbiknak csak néha. Az 5. osztályos elmondja, hogy milyen osztályzatot kapott, a kisebbik gyermek tanulmányi eredményéről szülői értekezleten értesülés a szülő, aki iskolai ünnepségre soha, illetve néha megy el. A gyerekekkel való foglalkozás 30 perc, illetve amennyit csak lehet. A jó közérzetet a jó pozíció betöltése a társadalomban, valamint a családi harmónia, egészség jelenti.

Egy olyan család van, ahol 4. – 5. – 8. osztályos gyermek van. A szülők válaszainak eltérését tartalmazza a 3. táblázat.

	4. osztályos lány	5. osztályos fiú	8. osztályos lány
Iskola feladata	Felkeltse a tanulás iránti vágyat	Felkeltse a tanulás iránti vágyat	Életre készítsen fel
Milyen gyakran megy el: Szülői értekezletre	mindig	mindig	néha
Iskolai rendezvényre	néha	néha	soha
Iskolai ünnepségre	soha	néha	mindig
Nyílt napra	soha	soha	mindig
Könyvek száma	2 db	2 db	6 db
Függ a gyermek boldogsága, jövőbeli boldogulása az iskolai végzettségtől?	nem	igen	igen
Ön szerint mi jelenti az ember számára a jó közérzetet?	családi harmónia, egészség	családi harmónia, egészség	anyagi jólét

Nagyon meglepő, hogy a szülő a 8. osztályos gyermekénél jelölte, hogy mindig elmegy iskolai ünnepségre és nyílt napra, mert csak a kisebbik lányhoz megy az iskolába.

A válaszok összevetését követően, és tudva azt, hogy minden esetben ugyanaz a szülő töltötte ki a kérdőívet, megállapítható, hogy a szülők válaszait jelentősen befolyásolta

gyerekeikhez fűződő viszonyuk. Az a hipotézis, miszerint a szülők gyerekeikhez fűződő viszonya befolyásolja a gyerekek jövőképeinek kialakulását igazolódott.

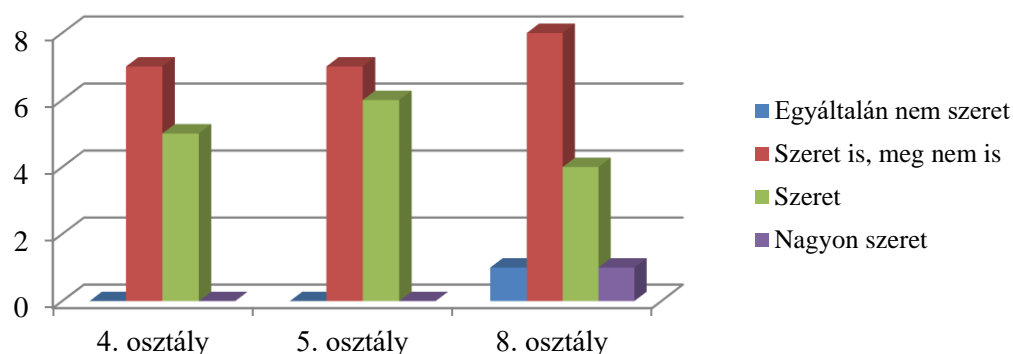
Az iskola megítélésének megismerését szolgálták a következő kérdések.

Ön szerint gyermeke mennyire szeret iskolába járni?

Pozitívum, hogy egyetlen szülő sem gondolja, gyermeke nem szeret iskolába járni. Egy tanuló nagyon szeret, 15-en szeretnek, 22-en szeretnek is, meg nem is. Ennek a kérdésnek a megítélése igen szubjektív, nagyon sok tényező befolyásolja, pl. siker, kudarc, pillanatnyi lelkiállapot. Egy tanuló egyáltalán nem szeret iskolába járni. Olyan tanulóról van szó, aki éppen önismereti problémákkal küszködik, nem találja a helyét, az egész világra haragszik.

10. diagram

Mennyire szeret gyermeke iskolába járni?

A gyermekével szemben támasztott követelményeket 24 szülő közepesnek, 4 – 4 szülő kicsit alacsonynak, illetve kicsit magasnak, ketten nagyon alacsonynak, öten pedig nagyon magasnak ítélik.

Iskolai tanulásra fordított idő mennyiségét két szülő nagyon magasnak, ketten kicsit magasnak, 29-en közepesnek, 5-en kicsit alacsonynak, egy szülő pedig nagyon alacsonynak tartja a gyermeke által iskolai tanulásra fordított idő mennyiségét. A szülők megítélése szerint sem fordítanak sok időt tanulásra. Akkor miért nem követelik meg gyermekeiktől? Mert több időt kellene a gyermekkel foglalkozni, nagyobb ráhatással kellene lenni. A cigány családokban azonban a gyermek szava, kívánsága a meghatározó.

Érdekes, hogy egy szülő a gyermekével szemben támasztott követelményeket nagyon alacsonynak tartja, ugyanakkor az iskolai tanulásra fordított idő mennyiségét nagyon magasnak. Jó képességű tanulóról van szó, aki igen kevés erőfeszítéssel éri el a jó eredményeket.

Hat szülő véleménye szerint a tanító feladata csak a tanítás. A szülők 85%-a szerint a tanítónak a nevelés is feladata. Ez összecseng a pedagógusok véleményével.

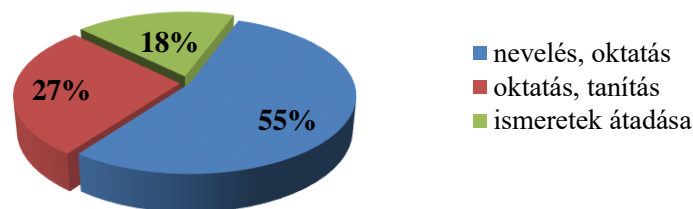
5. 2. Az intézmény pedagógusaival készített interjúk kiértékelése

Az interjút (7. Melléklet) 11 kolléga vállalta, tíz pedagógus és egy mentortanár. Öt tanár, öt tanító. Két férfi, nyolc nő. Közülük a legfiatalabb tanár kicsivel több, min 5 éve, a legidősebb tanító 28 éve dolgozik ebben az iskolában.

Véleménye szerint mi a tanár elsődleges feladata? – kérdésre a nevelést és oktatást együtt, mint fő feladatot 6-an nevezték meg, az oktatást, tanítást 3-an, az ismeretanyag átadását 2-en. Kizárólag a nevelést senki sem tartotta a tanár elsődleges feladatának.

11. diagram

Mi a tanár elsődleges feladata?

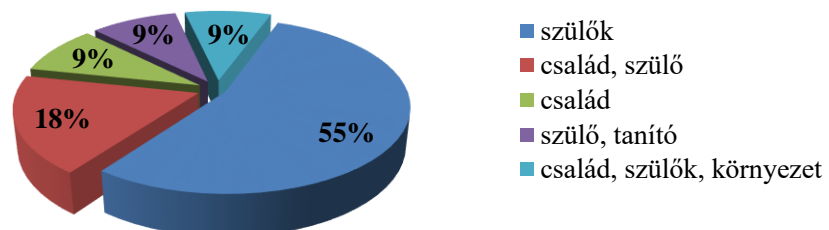
A kollégák még megemlítették a példamutatást, a motiváció kialakítását, a közösségépítést, ismeretek elmélyítését.

Kinek a feladata elsődlegesen a nevelés, jellemformálás?

Hatan gondolják azt, hogy a nevelés a szülők feladata. Egy fő említette a szülő mellett a tanítót is, két fő szerint a család és a szülő feladata, egy fő kiemelte a környezet fontosságát is és egy fő a család nevelő hatását tekinti meghatározónak.

12. diagram

Kinek a feladata a nevelés?

Iskolánkban milyen tevékenységeknek, programoknak van nevelő hatása?

A kollégák a következő tevékenységeket említették válaszaikban:

- minden iskolai program (2)
- kirándulások (3)
- tanórán kívüli közösségi programok
- túrák
- projektnapok (3)

- projekthetek (2)	- osztályfőnöki órák
- iskolai hagyományok őrzése	- osztálykirándulás
- közös rendezvények (2)	- versenyek
- játékos foglalkozások (2)	- sportversenyek
- önismereti, csapatépítő programok	- személyes beszélgetés
- ünnepek	- minden, ami motiváló, értéket közvetít, példa a gyerekeknek

Két fő véleménye szerint minden iskolai programnak nevelő hatása van iskolánkban. Három – három fő a kirándulásoknak, illetve a projektnapoknak tulajdonítanak nagyobb hatást. Két – két fő a projektheteknek, a közös rendezvényeknek és a játékos foglalkozásoknak a hatását emelte ki.

Hogyan lehetne az iskolánkban folyó nevelést hatékonyabbá tenni?– kérdésre az alábbi javaslatok hangzottak el:

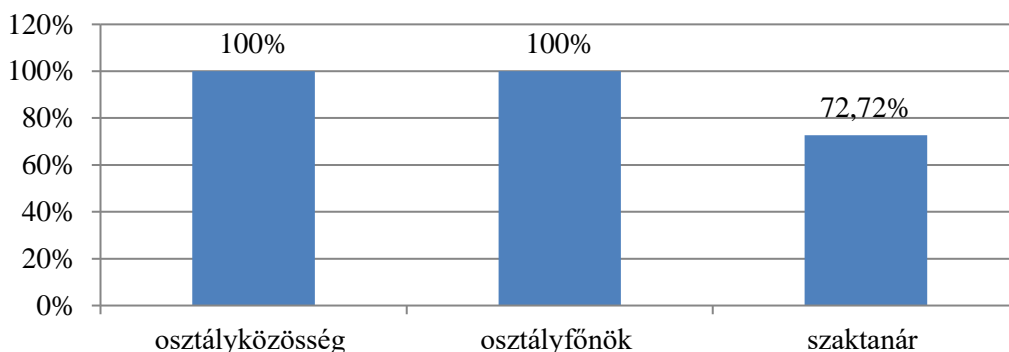
- több közösségi program osztályszinten és a szülők bevonása
- szülők és iskola hatékonyabb együttműködése, összefogása
- több kommunikáció
- közös élmények, beszélgetések
- tanári példamutatás
- iskolapszichológus
- kiscsoportos oktatás
- projektnap – projekthét
- egy osztályt egy osztályfőnök vigyen végig a 8 évfolyamon
- nagyobb fegyelem
- infrastruktúra és eszközfejlesztés
- következetesség
- szigorúság
- példák statuálása

A mentortanár véleménye, hogy akkor lehetne az iskolánkban folyó nevelést hatékonyabbá tenni, ha a tanulók környezete támogató magatartást tanúsítana.

Véleménye szerint van az osztályközösségnek nevelő hatása? / Az osztályfőnöknek van nevelő hatása? / A szaktanárnak van nevelő hatása? - kérdéssorozatban felsorolt tényezők mindegyike nagy nevelő erővel bír. A szaktanár nevelő hatása függ attól, mennyire fogadják el a tanulók. Ketten vélekednek úgy, hogy kisebb a hatása egy szaktanárnak, mint az osztályfőnöknek.

13. diagram

Van az osztályközösségnek, az osztályfőnöknek, a szaktanárnak nevelő hatása?

Egy tanítónő szerint az osztályközösségnek minden esetben nevelő hatása van. Az osztályfőnök példa a gyerekek előtt. Ha a szaktanár összedolgozik az osztályfőnökkel, akkor közel egyenértékű lehet nevelő hatása.

A következő kérdés a tanároknak a tanulókkal való kapcsolatára vonatkozott.

Melyik állítás illik inkább Önre?

- A gyerekektől inkább elkülönülő, távolságtartó vagyok.
- Együttműködő-kommunikatív vagyok, igyekszem kapcsolatot teremteni tanítványaimmal.

A válaszoló pedagógusok 91%-a, egy kivétellel (fiatal férfi), az utóbbi jellemzést tartotta igaznak magára. Öröndetes, hogy ilyen hozzáállásra törekszik a pedagógusok zöme.

Melyiket nehezebb ma: oktatni vagy nevelni? Miért?

Nyolcan egyértelmű választ adtak: nevelni nehezebb, mint oktatni. Egy kolléga szerint az oktatás is nehéz, de nevelni nehezebb. Nevelni nehezebb, fegyelmezni még nehezebb. Egy fő mondta azt, hogy az egyik feltételezi a másik meglétét.

A miért kérdésre az alábbi magyarázatok hangzottak el:

- a család más példát mutat, mint az iskola
- a családban, a faluban sok rossz, negatív hatás éri a gyermekeket
- a szülő nem partner
- nincs értéke a tudásnak
- más értékeket közvetít a család
- alapvető viselkedési szabályok hiánya
- különböző hatások érik a tanulókat
- igen meghatározó a kortársak hatása

- mást vár el az iskola, a pedagógus, mint a szülő
- a család felnőttként, az iskola gyerekként kezeli a kamaszodó fiatalokat

Hogyan értékeli általánosan a szülői ház nevelő hatását?

A gyermek viselkedésének gyökerét adja. Nagyon meghatározó. Egyre kevésbé normakövető a szülői ház értékrendje és így nevelő hatása is. Nagyon fontos lenne, de sok hiányosságot rejt. Nem megfelelő. – A pedagógusok negatív véleménye a sok személyes tapasztalatból táplálkozik, és összecseng a szülők véleményével, hiszen a szülők 85%-a szerint a tanító feladata a nevelés is.

Miben látja a hiányosság okát? – kérdésre adott válaszokból kiderült, hogy a pedagógusok igen sok területen hiányosnak vagy helytelennek ítélik a szülők nevelését. Az említett problémák többségükben pillanatnyilag megoldhatatlanok. Javulást csak teljes körű szülő – tanár együttműködéstől lehetne remélni, azonban ez még hosszadalmas folyamat.

- következetlenség
- érdektelenség
- szociális hátrányok
- túl engedékenyek a szülők
- a gyerekkor elmaradása
- a gyermekek iránti érdeklődés hiánya
- nem motiválják tanulásra gyermekeiket
- keveset foglalkoznak a gyerekekkel
- kevés az együtt töltött idő
- nincs megfelelő kommunikáció (gyerek – szülő)
- nincs követendő szülői minta
- generációs probléma – a gyerek általában nagycsaládban él és nem kap kellő figyelmet, törődést
- rosszul értelmezett és használt társadalmi integrációs programok. A jogok diszharmonióban vannak a kötelességekkel.
- más kultúra, más szokások, amelyek a társadalmi normáktól eltérnek.

A szülők mit várnak az iskolánktól?

Az iskola, mint a köznevelési rendszer részeként működő intézmény, fő funkciója a szocializáció, a nevelés segítése. A pedagógusok válaszaiból kiderült, hogy a szülők más funkciók betöltését is elvárják iskolánktól.

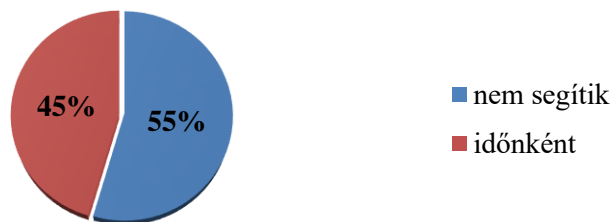
A tanárok válaszai:

- oktatást, nevelést
- a szülők egy része a nevelést is teljesen áthárítaná az iskolára az oktatás mellett
- saját kötelezettségeik áthárításának az átvételét
- étkezés, taneszközök biztosítása
- a gyerekek felügyeletét
- az iskola teljes mértékben vegye át a gyerekek nevelését, ami lehetetlen
- idő eltöltését
- versenyképes oktatást
- érzelmi nevelést
- maximális toleranciát
- készítse fel a gyerekeket az életre.

Hogyan segítik a szülők a pedagógiai munkát? – A pedagógusok több mint a fele szerint a szülők nem segítik a pedagógiai munkát.

14. diagram

Hogyan segítik a szülők a pedagógiai munkát?

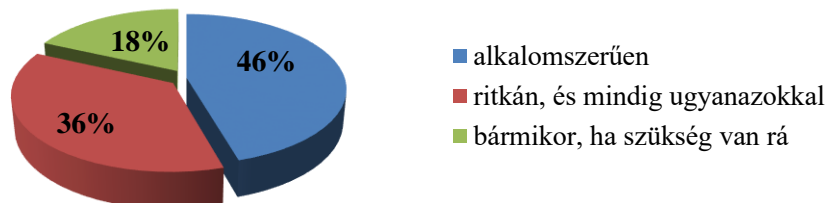
A szülők időnként otthoni fegyelmezéssel (rövid távú), eszközök, felszerelések megvásárlásával segítik a pedagógiai munkát. Néha érdeklődnek a gyermekek tanulmányi eredménye iránt, azonban ez is igen változó. Sokkal többet kellene foglalkozniuk a gyermekeikkel.

Milyen rendszerességgel találkozik a szülőkkel és milyen formában (formákban)?

A pedagógusok telefonon rendszeresen tartják a szülőkkel a kapcsolatot. Találkozások formái: családlátogatás, szülői értekezlet, fogadó óra, esetmegbeszélés, esetkonferencia, közös programok, műsorok, iskolai rendezvények alkalmával. A szülői értekezleteken igen kevés szülő jelenik meg, és szinte mindig ugyanazok. Közös programokra anyagi források hiányában egyre kevesebb lehetőség van. Az iskolai rendezvényekre, műsorokra az alsós tanulók szülei még kíváncsiak, felső tagozaton személyes meghívás ellenére sem teszik tiszteletüket.

15. diagram

Találkozás a szülőkkel

Ön szerint hogyan vélekednek a szülők az iskoláról? Milyen az intézmény „hírneve”?

Változóan vélekednek a szülők az iskoláról: van támogató, elfogadó és ellenző. Az intézménynek nincs jó híre, elsősorban a gyerekek magatartása, viselkedése miatt. A szülők többsége az oktatás színvonalát jónak tartja, azonban kifogásolják a tanulók viselkedését, elfeledve azt, hogy gyermekeik viselkedésének alakulásában jelentős szerepük van.

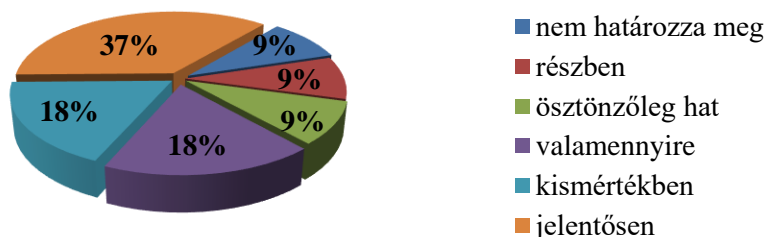
A szülő iskolázottsága mennyire/miben határozza meg a gyermek iskolai sikerét?

A szülő iskolázottsága abban határozza meg a gyermek iskolai sikerét, hogy nehezebben tudnak segíteni a tanulásban gyermekeiknek az iskolázatlanok. Azok a szülők értékelik jobban a gyermekük teljesítményét, akik maguk is szerettek tanulni. Aki tanultabb, fontosnak tartja a tanulást. Ösztönzőleg hat, ha a szülő szakmával (állással) rendelkezik. Azonban a közmunkához nem kell több 8 osztálynál.

Igen megoszlottak a vélemények, azzal kapcsolatban, hogy mennyire határozza meg a gyermek iskolai sikerét a szülő iskolázottsága.

16. diagram

A szülő iskolázottsága mennyire határozza meg a gyermek iskolai sikerét?

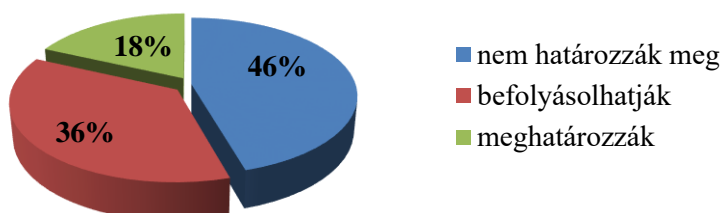
A család anyagi körülményei mennyire határozzák meg a gyermek iskolai sikerét?

A család anyagi körülményei öt fő szerint nem határozza meg a gyermek iskolai sikerét intézményünkben. Az anyagi nehézségek ellenére is sikeresek lehetnek a tanulók az iskolában. A szorgalom, a tehetség inkább befolyásolja az iskolai sikereket. Négy fő

véleménye, hogy befolyásolhatja, nem döntően, de kis mértékben igen. Kettő gondolják úgy, hogy az anyagi körülmények meghatározóak. Ha a család nem támogatja a továbbtanulást, hamar otthagyják az iskolát. A gyerekek motiváltságát, hozzáállását, bizonyítani akarását meghatározzák a család anyagi körülményei.

17. diagram

A család anyagi körülményei meghatározzák a gyermek iskolai sikerét?

Két egymással szembenálló vélemény közül melyikkel ért inkább egyet?

Mind a 11 pedagógus szerint a szülőnek joga van arra, hogy gyerekeit abba az iskolába írassa, amelyiket a legjobbnak tart. Hárman azon a véleményen vannak, hogy nemcsak a pedagógus dolga eldönteni, hogy mit és hogyan tanítsanak az iskolában, legyen lehetőségük a szülőknek is beleszólni. (Ez igen meglepő volt számomra, hiszen olyan kollégától is elhangzott, aki máskor teljesen más véleményt hangoztat). Az iskola elsődleges feladata, hogy felkészítsen az életre, nem elégedhet meg a műveltség gyarapításával – véleménnyel heten értettek egyet. Négy fő szerint az iskola elsődleges feladata, hogy minél nagyobb műveltséghez juttassa a gyerekeket. Szintén négyen vélekednek úgy, hogy az iskolában több tapintattal, jobb odafigyeléssel kellene fegyelmet tartani. Heten úgy látják, hogy az iskolában a mainál szigorúbb nevelést kellene adni, nagyobb fegyelmet kellene követelni. (8. Melléklet)

Ön szívesen dolgozik ebben az iskolában, vagy más iskolában szívesebben dolgozna, vagy inkább más pályán dolgozna szívesen?

Heten szívesen dolgoznak ebben az intézményben, kettő szeretnek itt tanítani, egy fő az utóbbi időben nem szívesen jár dolgozni, egy főnek pedig bármelyik iskola jó, ha megfelelően érzi magát. Vannak hullámvölgyek, amikor váltani szeretnének, de a sok szeretet és lelkesedés, amit a kicsik adnak, mindig ösztönöznek. Egy fő mondta, hogyha nem ebben az intézményben dolgozna, akkor pályát módosítana. A nehézségek ellenére a többség nem választana más pályát.

5. 3. Szociális háttér, tanulmányi eredményt vizsgáló kérdőív¹

A gyerekeknek feltett kérdésekre (9. Melléklet) adott válaszokból tájékozódtam a tanulmányi eredménnyel való elégedettségéről, a szülők iskolai végzettségéről, foglalkoztatottságáról, az otthoni tanulásában nyújtott támogatásról, a tanulók terveiről, kedvelt foglalkozásaikról. Összehasonlítottam a szülői és a tanulói válaszokat.

39 tanuló töltötte ki a kérdőíveket. Az osztályok statisztikai adatait a 3. Melléklet tartalmazza.

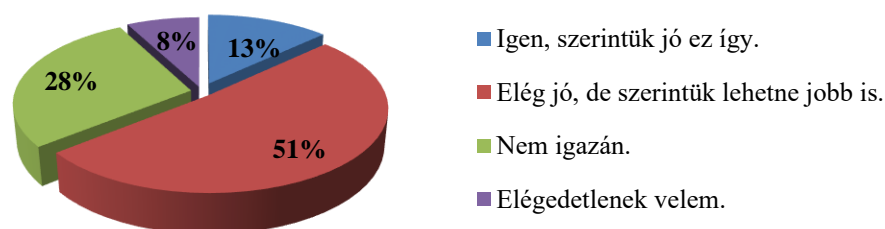
Kilenc tanuló elégedett tanulmányi eredményével. Tanulmányi átlaguk 3,56. Húsz tanuló szerint lehetne jobb is az eredménye. Tanulmányi átlaguk 3,95. Nyolcan nem igazán elégedettek (3,29), és ketten elégedetlenek (3,33).

A tanulók 64%-a (25 fő) úgy véli, a szülei szerint tanulmányi eredményük elég jó, de lehetne jobb is. Öt szerint nem igazán elégedettek vele. A szülők 74%-a közepesnek tartja a gyermekek által tanulásra fordított időt, így elmondható, hogy nincs nagy eltérés a vélemények között. Egy tanuló elégedett eredményével, szülei azonban elégedetlenek. Egy 8. osztályos lánnyal nemcsak a szülők elégedetlenek, hanem ő maga is.

Húsz tanuló úgy gondolja, nemcsak szerinte lehetne jobb a tanulmányi eredménye, hanem a tanárok szerint is. (átlag: 3,72) Három nyolcadikos lány véli úgy, hogy a pedagógusok elégedetlenek a tanulmányi eredményeikkel. (átlag: 2,47). 3,39 a tanulmányi átlaga annak az öt tanulónak, akik azt mondják, a tanárok szerint jó az eredményük. Tizenegyen vélik úgy, hogy nem igazán elégedettek a tanárok az általuk nyújtott teljesítménnyel. (átlag: 3,23). Örvendetes, hogy csak öten vélik elégedettnek a tanárokat. A többség tudja, hogy nem teljesít a tőle elvárt szinten.

18. diagram

Elégedettek-e a tanárok a tanulmányi eredményeddel?

¹ Tóth Sándor. Bentlakásos intézményben és családban élő 12-16 éves gyerekek tanulási stratégiáinak összehasonlító vizsgálata. 2010

A gyerekek nagy többsége fontosnak tartja az otthoni segítséget a tanulásban. 14 tanuló szerint nagyon fontos a segítség, néha jól jön 23 tanulónak. Csak két nyolcadikos lány számára nem fontos az otthoni tanulásban nyújtott segítség.

A szülők 69%-a néha, 10,25%-a pedig rendszeresen segít. Az anyák segítenek a legnagyobb arányban (26 jelölés), őket követik a testvérek (21 jelölés) és az apák (20 jelölés). Öt esetben a nagyszülők segítenek, négy 8. osztályos tanulónak senki sem segít. Ketten nem is tartanak igényt a segítségre, kettőnek azonban néha jól jönne.

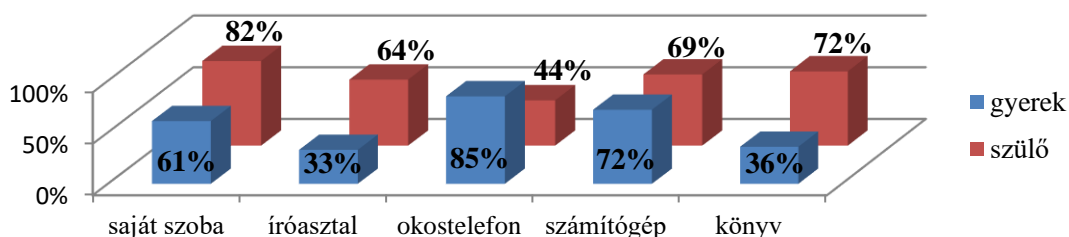
Szociális háttér vizsgálatára megkérdeztem a tanulóktól rendelkeznek-e saját szobával, íróasztallal, okostelefonnal, játékokkal, számítógéppel, könyvekkel (nem tankönyvek). Saját szobája 24 tanulónak van, íróasztala 13, játéka 28 főnek, okostelefonnal 33, számítógéppel 28 gyerek rendelkezik. 14 gyereknek van olyan könyve, ami nem tankönyv. Összevetve a szülők és a gyerekek jelöléseit jelentős eltéréseket találtam. Egyedül a számítógépnél van, egy kivétellel, egyezés.

A legnagyobb eltérés az okostelefonok számánál van. A szülők szerint 17 gyereknek (44%) van okostelefonja, szemben a gyerekek 33 jelölésével (85%). A gyerekek a telefont többnyire zenehallgatásra, facebookozásra használják, és nem telefonálásra. Lehet ez is az eltérés egyik oka. A másik esetleges ok, hogy a szülő „falazni” akar gyermekének. Iskolánkban becsengetés előtt le kell adni a telefont, ezzel is megelőzve, hogy tanórán facebookozzanak és fényképezzenek. Egyre többen elfelejtik leadni, mondván, nincs. A szülő talán attól tartott lebuktatja gyermekét.

A saját szoba, íróasztal, könyv esetében a szülők jelöltek többet, a gyerekek kevesebbet. Íróasztal alatt a szülők a szobában lévő asztalt értették, a gyerekek ismerik a szó konkrét fogalmát. A gyerekeknek jelölni kellett, hogy rendelkeznek-e a tankönyveken kívül könyvekkel, a szülők kérdőívében a könyvek számára kérdeztem rá. Korábban már utaltam arra, hogy a saját szobával kapcsolatos kérdést másképp kellett volna feltenni, hiszen a szülő értelmezésében mást jelent a saját szoba, mint a gyermek értelmezésében.

19. diagram

Szülők és gyerekek válaszainak összehasonlítása

Kíváncsi voltam, a gyerekek tudják-e, hogy szüleik hány osztályt végeztek, milyen iskolai végzettséggel rendelkeznek.

A válaszok összevetése után elmondható, hogy a gyermekek egy-két kivétellel tudják, melyik szülő végezte el a nyolc osztályt, és melyik nem. A további képzettségekkel nincsenek tisztában. OKJ képzést jelöltek a szülők, középiskolai végzettséget a gyermekek. Összességében megállapítható, hogy a szülők 13% nem végezte el az általános iskolát, 75% iskolai végzettsége 8 osztály, magasabb képzettséggel rendelkezik 12%.

A gyermekektől megkérdeztem, jelenleg dolgoznak-e a szülők, és az elmúlt egy év alatt dolgoztak-e.

34 édesapa dolgozik jelenleg, 17-en közmunkások. 17-en folyamatosan dolgoztak, 17-en általában dolgoztak, de volt időszak, amikor nem volt munkájuk. 5 fő nem dolgozik, ebből kettőnek egyáltalán nem volt munkája, hárman alkalmanként dolgoztak, ha kaptak valami munkát.

Az édesanyák 56%-a dolgozik, több mint a fele közmunkás (37%). A többség általában dolgozott, de volt időszak, amikor nem volt munkája. Tizenegyen alkalmanként dolgoztak, hatan folyamatosan, négy édesanyának nem volt munkája.

Annak ellenére, hogy a szülők 29%-a dolgozott folyamatosan, a gyerekek szerint biztosítottak a mindennapi megélhetésükhöz az anyagi feltételek. Egy 5. osztályos tanuló jelölte, hogy jó néhány dolog hiányzik, amire szüksége lenne, étel, ruha, egyéb. Ismerve a családot, a körülményeiket, véleményem szerint valószínűleg pillanatnyilag szeretett volna valamit, amit nem kapott meg. Nyolc tanuló általában megkapja, amire szüksége van, ételt, ruhát, egyebet. A tanulók 77%-a (30 fő) mindennap jóllakik, van elég ruhája, és más egyéb, amire szüksége van.

A gyermekeket nem motiválja tanulásra, magasabb végzettség elérésére a szülői minta, hiszen a szülők nyolc osztállyal, közmunkával biztosítják számukra az általuk is elfogadott életszínvonalat. Gyakran hangzik el a gyermekek szájából: minnek tanulni, majd lesz gyerekem, kapom a családit, a segélyt. A szülők sem ösztönzik gyermekeiket tanulásra, mert a ballagást követően már nem igazán akarnak erre áldozni. A szülők iskolai végzettsége befolyásolja a gyermekeik érdeklődését, értékítéleteit, feltételezés igazolódott.

A gyermekek iskolai teljesítményét szubjektív érzések is meghatározzák, általában azt a tantárgyat szeretik, amelyet olyan pedagógus tanít, akit elfogadnak, szeretnek.

Melyik a kedvenc tantárgyad? – kérdésre tizenegy tantárgyat neveztek meg a gyermekek. Testnevelés a kedvence 15 tanulónak. Három – három jelölést kapott: matematika, magyar irodalom, rajz, természetismeret, informatika, angol nyelv. Énekelni egy tanuló szeret,

biológia, kémia egy-egy tanuló kedvence. Egy 4. osztályos fiú a szabad foglalkozást jelölte kedvencnek. Két 8. osztályos tanulónak nincs kedvenc tantárgya.

Melyik tantárgyat nem szereted egyáltalán? – kérdés válaszait összegezve kiderült, hogy a matematika egyáltalán nem a gyerekek kedvence (20 jelölés). Ez nem meglepő, hiszen az intézmény tanulóinak jelentős része számolási problémákkal küzd, az viszont gondot jelez, hogy a tizenhárom 5. osztályos tanuló a matematikát egyáltalán nem szereti. Olyan tanulókról van szó, akik negyedik osztályban igen aktívak voltak a matematika órákon. A tanító néniük vitte tovább az osztályban ezt a tantárgyat. Hogy miért történt ez a nagy változás lehet egy másik kutatás tárgya.

A második legtöbb jelölést (9 fő) a történelem kapta a 8. osztályosoktól. Magyar nyelvtan 5 tanulónak nem a kedvence, a természetismeret négynek, földrajz egynek.

Az olvasás a kognitív fejlődés jelentős tényezője. Fontos mutató, hogy szoktak-e olvasni a gyermekek, és mi érdekli őket.

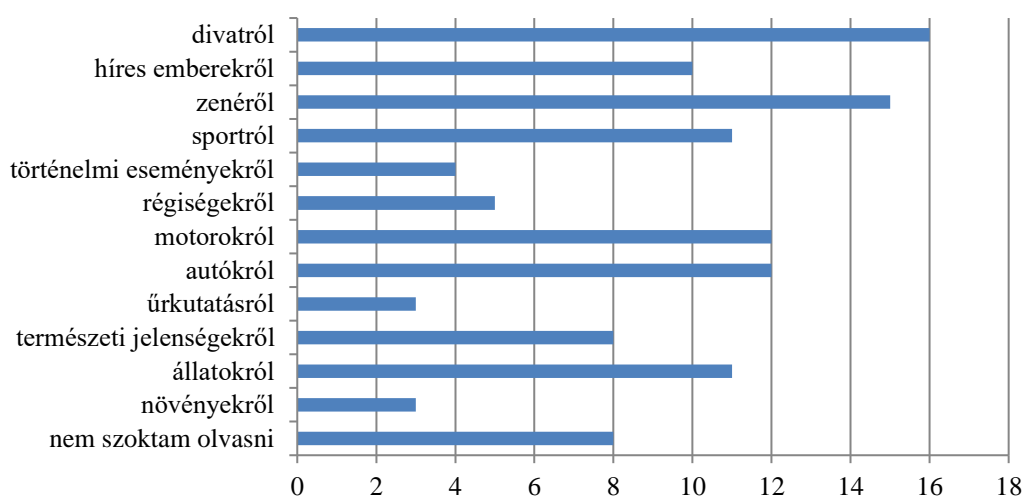
Nyolc tanuló, 2 ötödikes, 6 nyolcadikos, nem szokott olvasni. Indokok: nem szeretek (5 fő), mert unalmasnak tartom, nincs olyan könyv, ami érdekel, nem izgatnak a történetek.

A 4. osztályosok még olvasnak, többek közt állatokról, sportról, divatról, zenéről. (Jó lenne megőrizni olvasási kedvüket.)

Az egyebek között horror sztorik, fantasztikus, paranormális történetek, szerelés, mese, Biblia szerepeltek.

20. diagram

Miről olvasol szívesen?

A gyermekek legszívesebben zenét hallgatnak (34 fő), rajzolnak (30), számítógépeznek (27), énekelnek és sportolnak (20), játékaikkal játszanak (12), olvasnak, szerelnek (10-10 fő), növényeket, állatokat gondoznak (9), írnak (8), gyűjtenek valamit (6). Egy 4. osztályos

tanuló barkácsol, verseket ír egy 8. osztályos lány. Az egyéb kategóriába került a sétálás (3 fő), táncolás (3), telefonozás, filmnézés, együtt lenni a barátokkal (1-1 fő). Egy nyolcadikos lány a rajzolás, olvasás, énekelés, zenehallgatás, számítógépezés mellett, ha ezeket már unja, akkor más és más ruhákba szokott felöltözni. (Ő az a lány, aki önismereti problémákkal küzd, nem találja a helyét, és haragszik az egész világra.) Nem említi a táncolást, pedig egy kisebb tánccsoport tagja.

A kedvelt szabadidős tevékenységeket nemenként és osztályonként megvizsgálva nincsenek nagy különbségek (10. Melléklet). A lányok énekelnek, a fiúk szerelnek. A lányok inkább zenét hallgatnak, a fiúk sportolnak. Szembetűnő, hogy az ötödikesek közül több fiú és a nyolcadikosok közül több lány számítógépezik. Meglepő, hogy barkácsolni csak egy negyedikes fiú szeret, hiszen a fiúk általában szoktak fűzni, faragni.

Mi szeretnél lenni? – kérdésre adott válaszokat összesítve a különböző szakmák igen széles palettája alakult ki. Fodrász (7), rendőr (4), szakács (3), autószerelő (3), kozmetikus (2), ruhatervező (2), pincér (2), hentes (2), borász, óvó néni, műkörmös, énekes, csecsemőgondozó, cukrász, kőműves, színész, tanárnő, focista.

Találunk közöttük reális, megvalósítható vágyakat, azonban a többség a családok jelenlegi hozzáállásával, mentalitásával elérhetetlenek a gyermekek számára. A szülők értékrendjének változására lenne szükség ahhoz, hogy a vágyak ne maradjanak beteljesületlen álmok.

5. 4. Iskolai motiváció

Az iskolai motiváció felmérésére a kérdőív egy olyan megfigyeléseket, kísérleteket és más módszereket tartalmazó gyűjtemény (Kósáné Ormai Vera, Porkolábné Balogh Katalin és Ritoók Pálné Neveléslélektani vizsgálatok)² alapján készült, melyet osztályfőnökként rendszeresen használnak a gyermekek személyiségének megismeréséhez, a felszín alatt rejlő mélyebb összefüggések feltárásához. A kérdőív 31 ítemet tartalmazott, minden kijelentést egy ötfokú skálán pontozhattak a diákok attól függően, hogy mennyire tartották önmagukra jellemzőnek.³ (11. Melléklet)

A motívumok tartalmi csoportosítása:

- továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola: 1, 4, 15, 22, 28.
- érdeklődés, kutatás: 3, 7, 10, 19, 23.

² Kósáné Ormai Vera – Porkolábné Balogh Katalin – Ritoók Pálné. 1984. Neveléslélektani vizsgálatok. Tankönyvkiadó, Budapest.

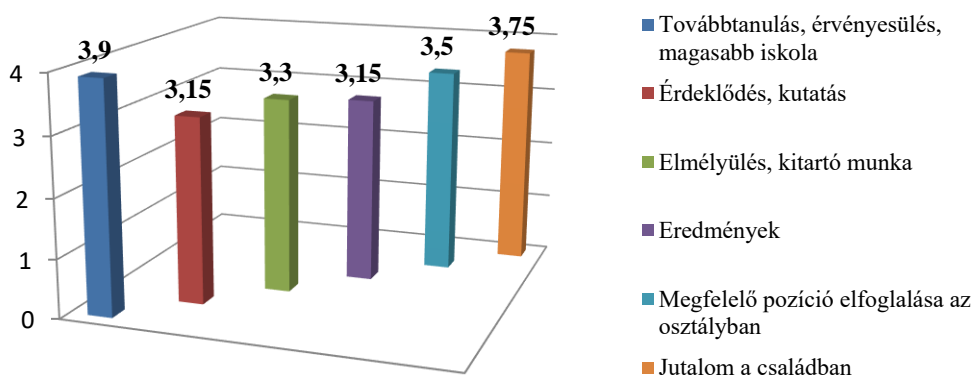
³ Dániel Botond. A tanulás öröme, a lélek egészsége 2016. 02. 05

- elmélyülés, kitartó munka: 2, 9, 18, 24, 30, 31.
- eredmények: 6, 11, 21.
- megfelelő pozíció elfoglalása az osztályban: 12, 13, 14, 20, 27.
- jutalom a családban: 5, 8, 16, 17, 25, 26, 29.

A továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola hosszú távú cél; az érdeklődés, kutatás és az elmélyülés, kitartó munka belső motivációs tényező; az eredmények, a megfelelő pozíció elfoglalása az osztályban, a jutalom a családban külső motivációs tényezők.

21. diagram

Iskolai motiváció – összes

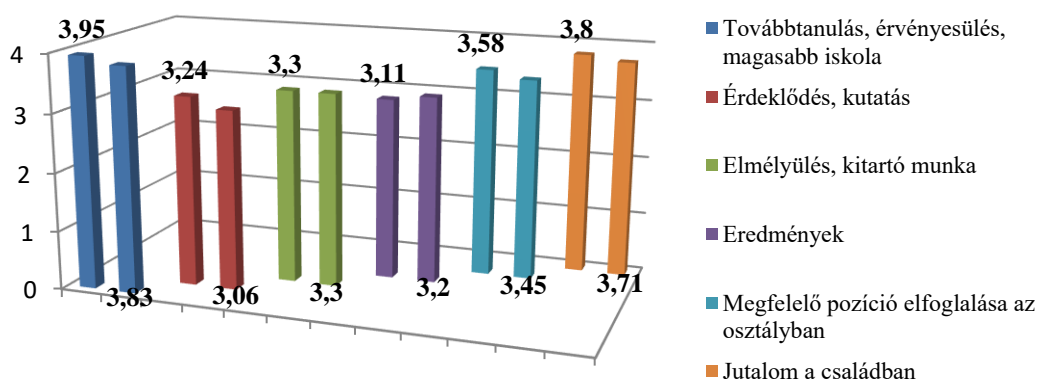
Az összes válasz átlagolt pontértékeit nézve elmondható, hogy első helyen áll a továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola. Második a jutalom a családban, megelőzve az osztályban elfoglalt pozíció fontosságát. Elmélyülés, kitartó munka negyedik lett a sorban. A két leggyengébb ösztönző tényező az eredmények és az érdeklődés, kutatás.

Igen meghatározó a tanulók számára a jutalom, nem számítanak az eredmények, de fontos az osztályban betöltött pozíció. Az érdeklődés, a kutatás nem épült be belső motivációs tényezőként.

22. diagram

Iskolai motiváció – nemek szerint

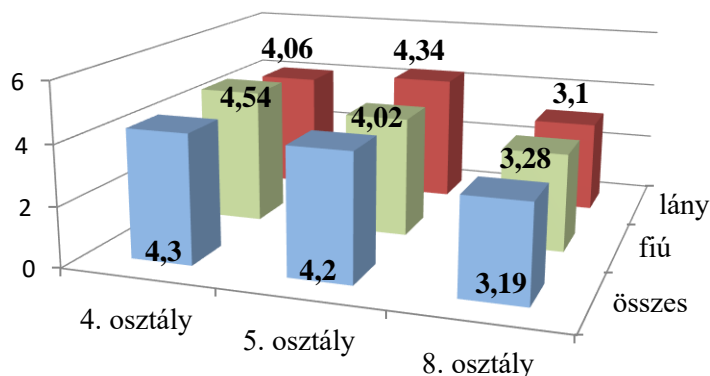
A 22. diagramon a fiúk (felső szám) és a lányok (alsó szám) válaszainak átlag eredménye

látható. Nincs jellegzetes eltérés, így az a hipotézis, miszerint a fiúk és a lányok iskolai motivációja jellegzetes eltérést mutat, nem igazolódott be. Azonban a motivációs tényezőket osztályonként és nemenként vizsgálva más kép rajzolódik ki.

23. diagram

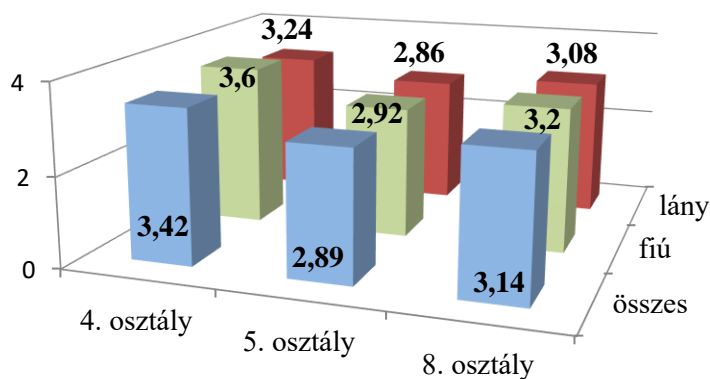
Továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola

Ahogy haladunk a magasabb osztályok felé, egyre kevésbé motiváló a továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola. A 4. osztályosok, akik a legtávolabb vannak a továbbtanulástól, értékelték a legtöbbször. Elsősorban a fiúk, kevésbé a lányok. Az 5. osztályosoknál inkább lányok számára motiváló a továbbtanulás. A 8. osztályosoknál nincs számottevő különbség a fiúk és a lányok között. Ők, akik közvetlenül a továbbtanulás előtt állnak, értékelték a legkevesebbre. Tudják, hogy hiába vannak vágyaik, álmaik sorsukat illetően, azok nem fognak teljesülni. A kicsik még bíznak az esélyeikben, különösen a fiúk. Összességében, a továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola motivációs tényező az alsóbb osztályoknál mutat eltérést a fiúk és a lányok között.

24. diagram

Érdeklődés, kutatás

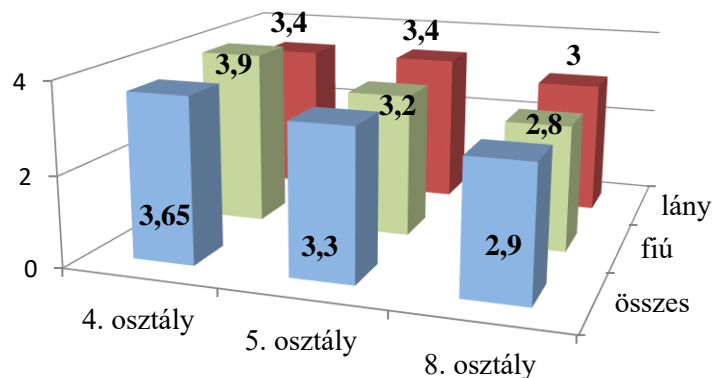

Az érdeklődés, kutatás motívumát a 4. osztályos fiúk pontozták a legmagasabban, az 5. osztályos lányok a legalacsonyabban, kevéssel adtak többet az 5. osztályos fiúk. A

kamaszodó gyermekek érdeklődése nem a tanulás felé irányul az életkori sajátosságokból adódóan. Túljutva ezen az időszakon újra nő érdeklődésük, kitartásuk mind a lányoknak, mind a fiúknak. A 4. osztályos fiúkra jellemző az érdeklődés, kutatás, szívesen néznek utána a dolgoknak, keresik a választ kérdéseikre. Az érdeklődés, kutatás belső motivációs tényező osztályonként mutat eltérést, és nem nemenként.

25. diagram

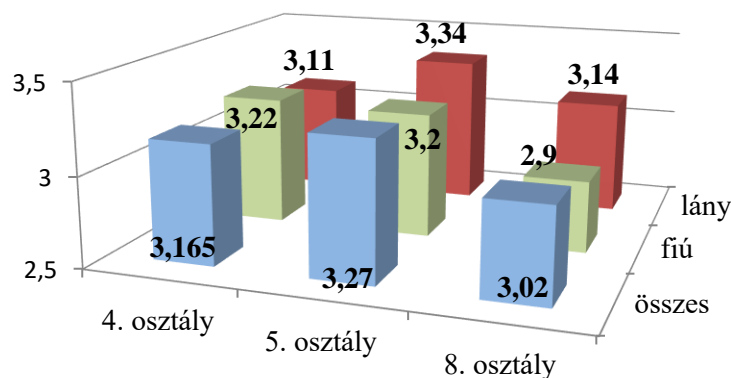
Elmélyülés, kitartó munka

A magasabb osztályok felé haladva egyre kevésbé jellemző az elmélyülés, a kitartó munka, fokozatosan csökkennek az értékek, különösen a fiúknál. Ennél a motívumnál már megfigyelhető eltérés a lányok és a fiúk motivációja között. A 4. osztályos fiúk nagy kitartással, elmélyüléssel tanulnak, ez kevésbé jellemző a lányokra. Az 5. és 8. osztályos lányok már kitartóbbak, mint a fiúk.

26. diagram

Eredmények

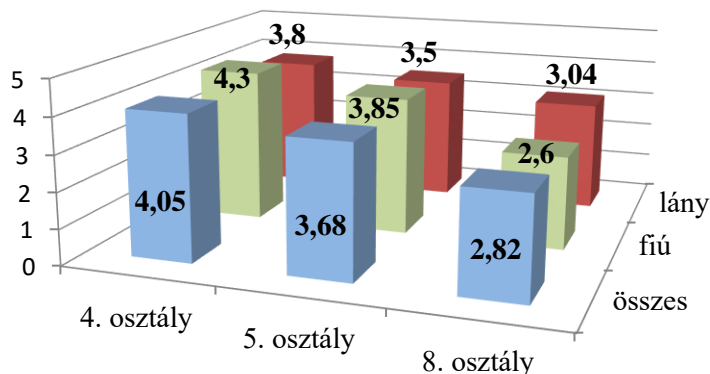

A motivációs tényezők sorában az eredmények az utolsó, illetve utolsó előtti helyen állnak, vagyis az elért eredmények nem motiválják sem a fiúkat, sem a lányokat. Az 5. osztályos lányok számára fontosak az eredmények, ők értékelték a legtöbbször, a 8. osztályos fiúk

pedig a legkevesebbre. Az értékek között nincs nagy különbség, tehát nincs jellegzetes eltérés sem a nemek, sem az osztályok között.

27. diagram

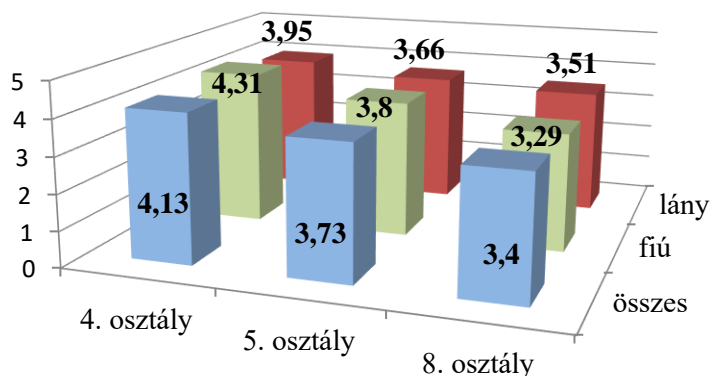
Megfelelő pozíció elfoglalása az osztályban

Az osztályban elfoglalt pozíció a 4. osztályosokat motiválja leginkább, a 8. osztályosokat a legkevésbé, különösen a fiúkat. Alsóbb osztályokban a fiúk még versenyeznek egymással, hogy ki a legjobb, 8. osztályra ez a lelkesedés elfogy, ekkor inkább a lányok vágnak az elismerésre. Ennél a külső motivációs tényezőnél nemeként és osztályonként is megfigyelhető eltérés.

28. diagram

Jutalom a családban

A családi jutalom a második hangsúlyosabb motívum mind a lányok, mind a fiúk iskolai motivációjában. A 8. osztályos lányok számára a szülő, a család a fő ösztönző, megelőzve a továbbtanulást, az érvényesülést. Nem cél számukra a magasabb iskola, hiszen a családjukban nem érték a tanulás, a szülők nem ösztönzik tanulásra gyermekeiket.

5. 5. A kérdőíves vizsgálatok elemzése, összegzése

Az elemzésre gyakorlati tapasztalatok alapján felállított hat hipotézisből három teljesen, kettő részben, egy nem igazolódott.

A kérdőívek szerint a gyermekek több mint fele többgyermekes nagycsaládban él, van saját szobája, íróasztala, számítógépe. Osztályfőnökként, nevelőként jól ismerem a családok lakhatási körülményeit, ezért valószínűleg másképp kellett volna feltenni a saját szobára, valamint az íróasztalra vonatkozó kérdéseket, mert a szülők íróasztalnak tekintették a szobában lévő dohányzóasztalt és saját szobaként azt, ahol az egész család tartózkodik. A zárt nyelvi környezet hatása az, hogy a magyar nyelvet mélységeiben nem értik.

Naponta mennyi időt foglalkozik a gyerekkel? – kérdésre a szülők 33%-a elsősorban azok a szülők, ahol több gyermek van a családban nem válaszolt, a többi szülő átlagosan kb. 2 órát foglalkozik gyerekeivel. Összevetve a gyermek iskolai teljesítményét azzal az idővel, amennyit foglalkozik a szülő vele, megállapítható, hogy a jól teljesítő tanulók kevesebb rájuk fordított idővel is képesek a jó teljesítmények elérésére. A gyengébben teljesítőknél több szülői segítségre lenne szükségük, a közepes iskolai teljesítményt nyújtó tanulók gyengébben teljesítenének, ha nem kapnák meg a jelenlegi szülői segítséget.

A családok 56%-a nem szokott közös programot szervezni. Osztályonkénti bontásban megfigyelhető, ahogy emelkedik az osztályfok, úgy növekszik a nemek száma az igenekkel szemben.

Az *első hipotézis* miszerint a családi struktúra kihat a gyermek iskolai teljesítményére csak részben igazolódott, mert igaz, hogy a többgyermekes szülők kevés időt foglalkoznak a gyermekekkel, azonban a kisebb családok gyermekei sem teljesítenek megfelelően, annak ellenére, hogy kedvezőbb családjuk struktúrája. A gyermek iskolai teljesítményére nagyobb hatással van a családok értékorientációja.

A cigány gyermekek nevelésére a teljesen megengedő kifejezés jellemző, a szülők ritkán büntetnek, nem korlátoznak. A gyermekek többsége késő este is tévézik, számítógépezik vagy a barátokkal sétál. A szülők 69%-a akkor segít a tanulásban, ha szükséges, azonban a gyermekek többsége igényelné a segítséget. Ahogy halad az idő a szülők egyre kevésbé tudják követni az iskolai tananyagot, és ezért maguk is mind kevésbé érzik szükségesnek a tanulást. Nem akarnak szégyenben maradni gyermekeik előtt, hogy ők mennyivel kevesebbet tudnak, így inkább gyermekeiket sem ösztönzik tanulásra. Nem érdeklődnek gyermekük iskolai élete iránt, ritkán élnek az iskolával való kapcsolat különböző

lehetőségeivel (szülői értekezlet, nyílt nap, iskolai rendezvény), pedig a szülők 74%-a gondolja úgy, hogy a gyermek boldogsága, jövőbeli boldogulása függ az iskolai végzettségtől.

A családok kulturális szintjét jelzi, hogy a megkérdezett családok 33%-ának egyetlen könyve sincs.

A családi harmónia, egészség jelenti a családok számára a jó közérzetet. Ha a gyermek nem akar tanulni, akkor a szülő nem erőlteti, mert még beteg lesz a gyerek, de a rossz jegyért a tanárt hibáztatja. Így a gyermekek is kevésbé érzik fontosnak a tanulást, a jó iskolai teljesítményt. Tehát a *második hipotézis* miszerint a családok értékorientációja határozza meg a gyerekek iskolai teljesítményét igazolódott.

A *harmadik hipotézis*, hogy a szülők iskolai végzettsége befolyásolja a gyermekeik érdeklődését, értékítéleteit szintén igazolódott. Az apák jelentős része 8 osztállyal rendelkezik, hárman nem végezték el az általános iskolát, hatan szereztek OKJ-s bizonyítványt, ketten középiskolai végzettséggel büszkélkedhetnek. Az anyák közül heten nem fejezték be az alapfokú oktatást. Annak ellenére, hogy a szülők 29%-a dolgozott folyamatosan, a gyerekek szerint biztosítottak a mindennapi megélhetésükhöz az anyagi feltételek.

A gyermekeket nem motiválja tanulásra, magasabb végzettség elérésére a szülői minta, hiszen a szülők nyolc osztállyal, közmunkával biztosítják számukra az általuk is elfogadott életszínvonalat. Gyakran hangzik el a gyermekek szájából: minnek tanulni, majd lesz gyerekem, kapom a családit, a segítyt. A szülői minta, a közvetlen környezet igen meghatározó a gyermek személyiségfejlődésében, azonban az intézmény tanulói számára igen kevés a megfelelő, követendő minta.

Összevetve a testvérpárok szülők által kitöltött kérdőíveit a nyolcból hat esetben kisebb-nagyobb eltérést találtam az iskola feladatát illetően, az iskolai rendezvényekkel kapcsolatosan, a követelmények szintjében, az érdeklődés, a kommunikáció területén. Tudva azt, hogy minden esetben ugyanaz a szülő töltötte ki a kérdőívet, megállapítható, hogy a szülők válaszait jelentősen befolyásolta gyerekeikhez fűződő viszonyuk. A *negyedik hipotézis*, hogy a szülők gyerekeikhez fűződő viszonya befolyásolja a gyerekek jövőképeinek kialakulását igazolódott. A szülők több időt és energiát fordítanak a kisebb gyerekekre, a nagyobbakkal már sokkal kevesebbet foglalkoznak, hiszen a cigány családokban ők már felnőttnek számítanak, más megítélés alá tartoznak.

Az *ötödik hipotézis* miszerint a három faluban lakó tanulók, szülők, családok eltérően vélekednek a tanulásról nem igazolódott. Azok a szülők támogatják gyermekük tanulását, akik nyolc általánosnál magasabb végzettséggel rendelkeznek, függetlenül attól, hogy melyik faluban laknak.

A megkérdezett tanulók fele elégedetlen tanulmányi eredményével, 64% véli úgy, hogy a szülei szerint tanulmányi eredménye elég jó, de lehetne jobb is. A gyerekek nagy többsége fontosnak tartja az otthoni segítséget a tanulásban, azonban ezt nem kapják meg rendszeresen.

A gyermekek iskolai teljesítményét szubjektív érzések is meghatározzák, általában azt a tantárgyat szeretik, amelyet olyan pedagógus tanít, akit elfogadnak, szeretnek. Igen széleskörű a gyermekek érdeklődése, tizenegy tantárgyat neveztek meg kedvencként.

Nem meglepő, hogy a matematika egyáltalán nem a gyerekek kedvence, hiszen az intézmény tanulóinak jelentős része számolási problémákkal küzd, az viszont gondot jelez, hogy az 5. osztály valamennyi tanulója, akik még negyedik osztályban igen aktívak, lelkesek voltak a matematika órákon, most egyáltalán nem szereti a matematikát, pedig a tanító néniük vitte tovább az osztályban ezt a tantárgyat. Egy másik kutatás tárgya lehet, vajon miért történt ez a nagy változás.

A gyermekek nem igen szoktak olvasni, többségében zenét hallgatnak, számítógépeznek, játszanak.

Mi szeretnél lenni? – kérdésre adott válaszokat összesítve a különböző szakmák igen széles palettája alakult ki: fodrász, rendőr, szakács, autószerelő, kozmetikus, ruhatervező, pincér, hentes, borász, óvó néni, műkörmös, énekes, csecsemőgondozó, cukrász, kőműves, színész, tanárnő, focista. A tervek, elképzelések között találunk reális, megvalósítható vágyakat, azonban a többség a családok jelenlegi hozzáállásával, mentalitásával elérhetetlen a gyermekek számára. A szülők értékrendjének változására lenne szükség ahhoz, hogy a vágyak ne maradjanak beteljesületlen álmok. A családok iskolai tanulóhoz való hozzáállása, a támogatás, ösztönzés hiánya nagymértékben akadályozza a tanulásnak, mint alapvető kötelességnek a tudatosulását a tanulóknál.

Az iskolai követelményeknek megfelelés motivációja az iskolai motiváció. A továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola hosszú távú célként jelenik meg a tanulóknak számára; az érdeklődés, kutatás és az elmélyülés, kitartó munka belső motivációs tényező, az eredmények, a megfelelő pozíció elfoglalása az osztályban, a jutalom a családban külső motivációs tényezők.

A fiúk és a lányok szinte azonosan rangsorolták a motívumokat, az eredmények és az érdeklődés, kutatás cserélt helyett egymással, a fiúknál az eredmények kerültek az utolsó helyre, a lányoknál az érdeklődés. Nincs jellegzetes eltérés, így a *hatodik hipotézis* miszerint a fiúk és a lányok iskolai motivációja jellegzetes eltérést mutat nem igazolódott be. Azonban a motivációs tényezőket osztályonként és nemeként vizsgálva más kép rajzolódik ki.

A továbbtanulás, érvényesülés, magasabb iskola motivációs tényező az alsóbb osztályoknál eltérést mutat a fiúk és a lányok között. Az érdeklődés, kutatás belső motivációs tényező osztályonként mutat eltérést, és nem nemeként. Az elmélyülés, kitartó munka motívumnál már megfigyelhető eltérés a lányok és a fiúk motivációja között, hiszen a 4. osztályos fiúk nagy kitartással, elmélyüléssel tanulnak, ami kevésbé jellemző a lányokra, azonban az 5. és 8. osztályos lányok már kitartóbbak, mint a fiúk.

Az elért eredmények nem motiválják sem a fiúkat, sem a lányokat, nincs jellegzetes eltérés sem a nemek, sem az osztályok között.

Az osztályban elfoglalt pozíció fontossága nemeként és osztályonként is eltérést mutat. Alsóbb osztályokban a fiúk még versenyeznek egymással, hogy ki a legjobb, 8. osztályra ez a lelkesedés elfogy, ekkor inkább a lányok vágnak az elismerésre.

A családi jutalom a második hangsúlyosabb motívum mind a lányok, mind a fiúk iskolai motivációjában. A 8. osztályos lányok számára a szülő, a család a fő ösztönző, megelőzve a továbbtanulást, az érvényesülést. Nem cél számukra a magasabb iskola, hiszen a családjukban nem érték a tanulás, a szülők nem ösztönzik tanulásra gyermekeiket.

Összességében megállapítható, hogy a hatodik hipotézis részben igazolódott, mert az iskolai motiváció osztályonként, korcsoportonként és nemeként eltérést mutat.

Tévesnek bizonyult a hipotézis megfogalmazása. A fiúk és a lányok iskolai motivációjában korcsoportonként kellett volna jellegzetes eltérést feltételezni.

6. A kutatás eredményeinek összegzése

A szülői és az iskolai elvárások diszharmóniájának felmérésére irányuló kutatásban az Egyházasharaszti Körzeti Általános Iskola 4. , 5. , 8. osztályos tanulói, szülei és az intézmény 11 pedagógusa vett részt. A kikérdezés módszerét alkalmazva tájékozódtam a szülői elvárásokról az iskolával, illetve gyermekeikkel szemben, információkat gyűjtöttem a pedagógusok szülőkkel szembeni elvárásairól, és választ kerestem arra a kérdésre, hogy miért nem érték a szülők számára az iskolai tanulás.

Az iskola feladata a szülők rangsorában elsősorban az írni-olvasni tanítás, az ismeretátadás, a tisztelettudó viselkedésre nevelés, a tanulás iránti vágy felkeltése és az, hogy az iskola felkészítsen az életre. Hárman várnának segítséget a pályaválasztásban és egy szülő várná el szakma tanítását.

A szülők jelentős része nem ismeri gyermeke vágyait. Mi szeretne lenni a gyerekük? és Mi szeretnél lenni? - kérdésekre csak 19 esetben egyeztek meg a válaszok. A 4. - 5. osztályosok esetében ez érthető, a 8. osztályos tanulóknál nem. Véleményem szerint ez azt is bizonyítja, hogy nem megfelelő a kommunikáció a szülő és a gyereke között, illetve azt is, hogy a szülők saját vágyaikat szeretnék kivetíteni gyerekeikre. Azonban vágyaik, álmaik nem teljesülhetnek, hiszen a szülők számára igen meghatározó az alsószentmártoni gimnázium, amely helyben van, ingyenes, így nem kell áldozatot hozniuk, ezért nem is ösztönzik gyermekeiket szakma tanulására a városban lévő iskolában.

A szülők az idő múlásával egyre kevésbé tudják követni az iskolai tananyagot, és ezért maguk is mind kevésbé érzik szükségesnek a tanulást. Nem ösztönzik gyermekeiket tanulásra, hiszen nem akarnak szégyenben maradni gyermekeik előtt, hogy ők mennyivel kevesebbet tudnak. Ez is szerepet játszik abban, hogy a cigány szülők számára nem érték az iskolai tanulás.

A szülők 85%-a szerint a tanítónak az írni, olvasni tanítás mellett a nevelés is feladata. Ez összecseng a pedagógusok véleményével, akik szerint a szülők egy része a nevelést is teljesen áthárítaná az iskolára az oktatás mellett.

A pedagógusok válaszaiból kiderült, a szülők a köznevelési intézmény fő funkciója (szocializáció, a nevelés segítése) mellett más funkciók betöltését is elvárják iskolánktól, mint például saját kötelezettségeik áthárításának az átvételét, étkezés, taneszközök biztosítását, a gyerekek felügyeletét, idő eltöltését, érzelmi nevelést, maximális toleranciát, a gyerekek életre való felkészítését, ugyanakkor a szülők nem segítik a pedagógiai munkát.

A szülői értekezleteken igen kevés szülő jelenik meg, és szinte mindig ugyanazok. Közös programokra anyagi források hiányában egyre kevesebb lehetőség van. Az iskolai rendezvényekre, műsorokra az alsós tanulók szülei még kíváncsiak, felső tagozaton személyes meghívás ellenére sem teszik tiszteletüket.

Változóan vélekednek a szülők az iskoláról: van támogató, elfogadó és ellenző. Az intézménynek nincs jó híre, elsősorban a gyerekek magatartása, viselkedése miatt. A szülők többsége az oktatás színvonalát jónak tartja, azonban kifogásolják a tanulók viselkedését, elfeledve azt, hogy gyermekeik viselkedésének alakulásában jelentős szerepük van.

Nagyon fontos lenne a szülői ház nevelő hatása, azonban sok hiányosságot rejt: következetlenség, érdektelenség, engedékenységek, a gyerekkor elmaradása, nem megfelelő kommunikáció, a jogok és kötelességek diszharmoniaja, követendő szülői minta hiánya.

Ma nehezebb nevelni, mint oktatni, mert a család más példát mutat, mint az iskola, a szülő nem partner, nincs értéke a tudásnak, más értékeket közvetít a család, különböző hatások érik a tanulókat, mást vár el az iskola, a pedagógus, mint a szülő, a család felnőttként, az iskola gyerekként kezeli a kamaszodó fiatalokat.

A cigány gyerekek szocializációja eltér a többségitől. A cigány családok jellemzője, hogy a gyermeki világ nem különül el a felnőttek világától. A gyermekek folyamatosan a felnőttvilág részesei, előttük zajlik az élet. A cigány gyermekek gyermekkorát nem a serdülőkor követi, hanem a 11-12 éves korban hirtelen megjelenő kicsinyített felnőttkor. A serdülőkor válságai helyett felnőtt problémáik vannak. Hamar elvárják segítségüket a családfenntartásban, a lányok vigyáznak a kisebbekre, a fiúk végzik a ház körüli munkákat (pl. favágás). Otthon felnőttként kezelik őket, ugyanakkor az iskola szemében gyerekek minősülnek. Az iskolai életet végigkísérő kettős elvárások – más erkölcsről szól a tanítónő és másban él a tanuló – miatt számos konfliktust élnek meg a cigány tanulók az iskolában, gyakran nem tudnak eligazodni az őket ért elvárások világában, nem tudják eldönteni, hogy elsősorban kinek feleljenek meg, és ezért lázadoznak az iskolában és otthon is.

A szülők jelentős részét kettősség jellemzi, nemcsak a nevelést várják el az iskolától, hanem azt is, hogy ezt nélkülük tegye. Nem támogatják, nem ösztönzik a tanulást, de már nagyon várják a vakáció végét. Sokszor elhangzik: „nem bírok vele”, „menjen iskolába”, „foglalkozzanak maguk vele”, „a maguk dolga”. Azonban ha a gyermek magatartásával probléma van az iskolában, akkor a szülő szerint az ő fia vagy lánya a legjobb gyerek, otthon soha nem rosszalkodik, nem csinál semmi rosszat.

Pályám kezdetén azt tapasztaltam, hogy a cigány családok segítik egymást, összefognak egymással, közösen nevelik a gyermekeket. Mára viszont állandósultak a viták a családok között, rendszeresen feljelentik egymást a rendőrségen, gyakran veszekednek, verekednek a gyerekek miatt. A szülők feltétel nélkül elhiszik, amit a gyermek mond, nem győződnek meg a valóságról, legyen szó tanárokról, vagy cigány gyerekekről, családokról – így próbálják kompenzálni a valódi együttlét, a közös tevékenység hiányát.

A gyermekek gyakran állítanak valótlan, pontosan tudják, mit kell mondaniuk ahhoz, hogy a pillanatnyi céljaikat elérjék. Például szeretne otthon maradni, nem akar iskolába menni, akkor azt mondja, a tanár megszidta, kiabált, csúnyán beszélt vele, vagy az egyik osztálytársa előző nap csúfolta. A szülő azonnal megjelenik az iskolában és panaszt tesz az intézményvezetőnél, az esetek többségénél alaptalanul.

Sajnálatosan a szülők többsége csak akkor keresi fel az intézményt, ha sérelem éri gyermeküket, és ezért a sérelemért a tanárokat és az iskolát hibáztatják. Arra nem gondolnak, talán ők is hibásak, hiszen azzal, hogy nem érdeklődnek a gyermek tanulmányi előmeneteléről, iskolai helyzetéről, sokszor maguk ösztönzik a gyermeket hazugságra. Minden gyermek szeretné, ha a szülő figyelne rá, segítené, ösztönözné. Azok, akik ezt otthon nem kapják meg, minden eszközt bevetnek annak érdekében, hogy ne maradjanak le társaiktól, büszkén mondhatják „az én szüleim bent voltak az iskolában”.

A szülők jelentős része úgy tekint az iskolára, mint egy helyre, ahol a gyermek napközben tartózkodik, nevelést kap, tanul írni, olvasni, számolni. Az, hogy a gyermek mivel tölti a napját az iskolában nem igazán érdekli a szülőket, hiszen az iskolai rendezvényekre, nyílt napokra, amikor betekinethetnének gyermekük iskolai életébe, igen kevesen látogatnak. A megkérdezett szülők több mint a fele (57%) soha nem volt szülői értekezleten.

A pedagógusok fontos feladata, hogy ne törődjenek bele a szülők érdektelenségébe, igyekezzenek minden lehetséges eszközzel bevonni a szülőket az iskolai életbe, elnyerni támogatásukat, hiszen a gyermekek nap, mint nap ugyanabba a családba mennek haza, a szülők intézményhez való viszonyulása meghatározza a gyermekek iskolához való viszonyulásának alakulását. Eredményt csak közösen lehet elérni: szülő, pedagógus, tanuló.

Az iskolai évek, az iskolai életszakasz alatt szerzett élmények kiküszöbölhetetlen nyomot hagynak a személyiségben, ezért, lényeges lenne, hogy ne diszharmónia jellemezze a szülői és az iskolai elvárásokat. Az iskola segítse a családokat abban, hogy életmódjukkal formálják a gyermekek tanuláshoz, munkához való helyes viszonyát, a családok, szülők pedig vegyenek részt az intézmény nevelési, oktatási céljainak megvalósításában.

7. Irodalomjegyzék

- Balogh Éva Pszichológiai kislexikon. Tóth Könyvkereskedés Kiadó Kft. 228. o.
- Báthory Zoltán – Falus Iván (főszerk.) 1997. Pedagógiai Lexikon II. köt., Keraban Könyvkiadó, Budapest, 312-314. o.
- Borbándiné Szöcs Zsuzsanna. Az osztályközösség kialakulását befolyásoló tényezők az Egyházasharaszti Körzeti Általános Iskola 6. osztályában. Győr 2007, 6. o.; 17. o.
- Borbándiné Szöcs Zsuzsanna. A beás nyelv két nyelvjárása, az árgyelán és a muncsán, közötti különbségek, hasonlóságok 2014, 14. o.
- Fehér Irén–Lappints Árpád. 2002. Pedagógiai fogalomtár. Comenius Bt., Pécs, 17. o; 98. o.
- Havas Gábor. 1999. A kistelepülések és a romák. IN: A cigányok Magyarországon. Magyarország az ezredfordulón. Szerk.: Bíró András, Glatz Ferenc, Havas Gábor. Budapest, MTA. 173. o.; 176. o.; 182. o.; 185. o.
- Jean – Pierre Liégeois. (Francia nyelvből fordította: D. Bartócz Ágnes). 2002. Romák, cigányok, utazók. Pont Kiadó, Budapest, 18-19. o.
- Kozma Béla. 2001. Pedagógia I. A pedagógia alapjai. Comenius Bt., Pécs. 112. o. – 115. o.
- Kozma Béla. 2001. Pedagógia II. Nevelésméleti alapismeretek. Comenius Bt., Pécs. 12. o., 52. o.
- Kósáné Ormai Vera – Porkolábné Balogh Katalin – Ritoók Pálné. 1984. Neveléslélektani vizsgálatok. Tankönyvkiadó, Budapest, 340. o. – 341. o.
- Ligeti György. 1999. Cigány népismereti tankönyv. Konsept-H Könyvkiadó. Piliscsaba, 102. o.;
- Magyarné Sztankovics Ilona. 1999. Neveléstörténet. Comenius Bt. Pécs, 14-15. o.
- Magyarország Megyei Kézikönyvei. 1997. Baranya Megye Kézikönyve II. kötet. BO&BO Bt. – Ceba Kiadó – Gruppo Bt.
- A családi nevelés és az iskolázás [2016. 03. 15]
http://old.ektf.hu/hefoppalyazat/nevtars/7_lecke_a_csaldi_nevels_s_az_iskolzs.html
- Dániel Botond. A tanulás öröme, a lélek egészsége [2016. 02. 05]
http://etdk.adatbank.transindex.ro/pdf/szocm_daniel.pdf

Imre Anna. Kutatás közben *Educatio* - 2002. 3. sz. - EPA [online] [2016. 03. 06.]

<http://epa.oszk.hu/01500/01551/00021/pdf/476.pdf>

Katona Imre. A XXXIII. Honismereti Akadémián 2005. június 29-én elhangzott előadás szerkesztett szövege. [online] [2006. július 25.]

www.vjrkft.hu/carus/honisme/ho060201.htm?vip=7713f0b173c42c25a720ae8ca80409020-255k

Nagy Andrea: Diszkrimináció és kisebbségvédelem az Európai Unióban (Romák/Cigányok az Unióban). [online] 172. – 173. o. [2006. 11. 08.]

kvt99.lib.unimiskolc.hu:8080/servlet/eleMEK.server.fs.DocReader?id=152&file=ujdolgozat2006_10_24_.pdf

Tóth Sándor. Bentlakásos intézményben és családban élő 12-16 éves gyerekek tanulási stratégiáinak összehasonlító vizsgálata. 2010. [2016. 01. 31.]

http://egerszalokitekergo.hu/data/_uploaded/file/TDK%20tanul%C3%A1sm%C3%B3dszer%20T%C3%B3th%20S%C3%A1ndor.pdf

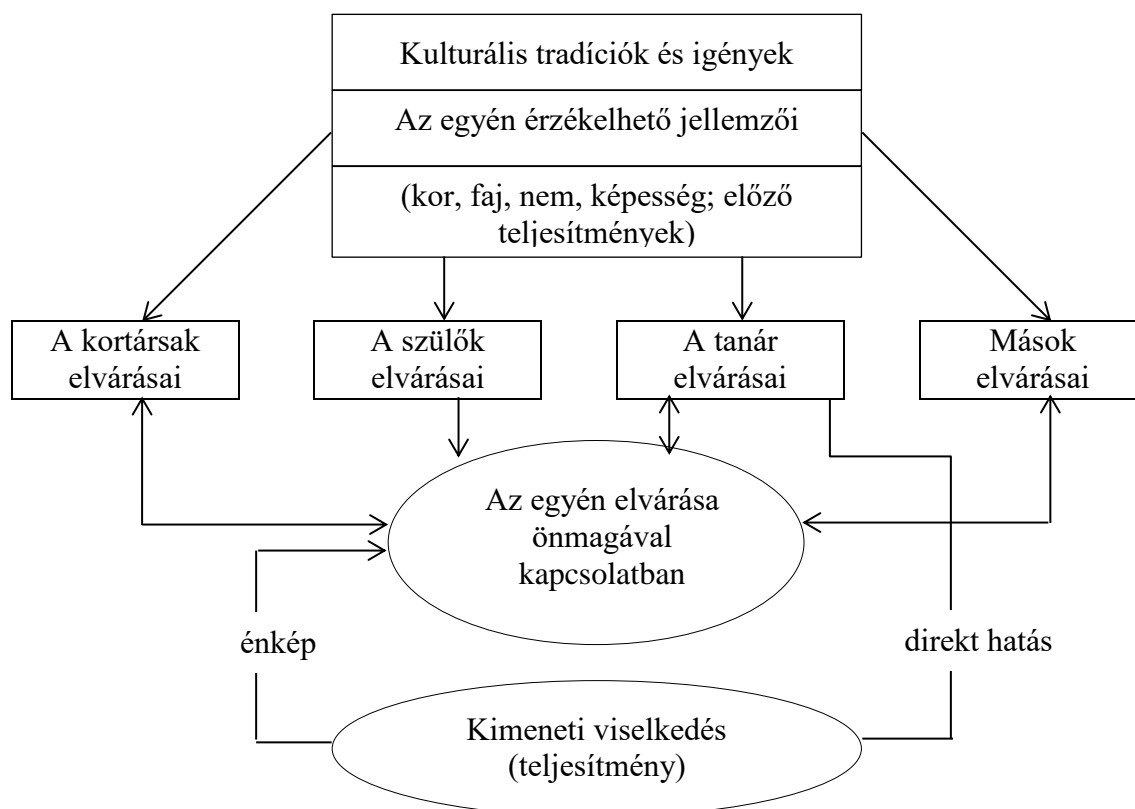
Népszámlálás 2001. Központi Statisztikai Hivatal. [online] [2007. 03. 18.]

www.nepszamlalas.hu

Népszámlálás 2011. Központi Statisztikai Hivatal. [online] [2014. 04. 18.]

www.ksh.hu/nepszamlalas

8. Mellékletek

A tanulóval szembeni elvárások hálójá⁴

⁴ Kozma Béla. 2001. Pedagógia I. A pedagógia alapjai. Comenius Bt., Pécs, 113. o.

1. táblázat

Az osztályok összetétele lakóhely és nem szerint

	4. osztály		5. osztály		8. osztály		Összesen
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Alsószentmárton	5	6	6	4	3	7	31
Old	1			2	2	1	6
Siklónagyfalu				1		1	2
Összesen	6	6	6	7	5	9	39

2. táblázat

A testvérpárok osztály, lakóhely és nem szerint

	4. osztály		5. osztály		8. osztály	
	fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány
Alsószentmárton		X				X
		X	X			X
			X			X
				X	X	
	X		X			
Old		X			X	
	X			X	X	X

Kedves Szülő!

Az Ön információi nagyon fontosak, ezért kérem őszinte válaszát! A kérdőíven közölteket név nélkül használom fel.

1. Ki neveli a gyereket?
 - a. Édesszülők együtt
 - b. Édesszülő(k) és nagyszülő(k)
 - c. Édesanya egyedül
 - d. Édesanya és nevelőapa
 - e. Édesapa és nevelőanya
 - f. Nagyszülők
 - g. Más

2. Megítélése szerint, mi tartozik inkább az iskola feladatai közé?
 - a. Írni, olvasni, számolni tanítson
 - b. A legfontosabb ismereteket tanítsa
 - c. Felkeltse a tanulás iránti vágyat
 - d. Életre készítse fel
 - e. Rendes, tisztelettudó viselkedésre neveljen
 - f. Pályaválasztásban segítsen
 - g. Szakmát tanítson
 - h. Más

3. Szokott segíteni gyerekének a tanulásban?
 - a. Igen, rendszeresen
 - b. Néha, ha szükséges
 - c. Nem tudok
 - d. Nincs rá szükség

4. Honnan értesül gyermeke tanulmányi eredményeiről?
 - a. Ellenőrzőből
 - b. Gyerek elmondja
 - c. Szülői értekezleten
 - d. Bizonyítványból
 - e. Máshonnan

5. Hogyan ítéli meg a gyermekével szemben támasztott követelményeket?

- a. Nagyon alacsony
- b. Kicsit alacsony
- c. Közepes
- d. Kicsit magas
- e. Nagyon magas

6. Hogyan ítéli meg gyermeke által iskolai tanulásra fordított idő mennyiségét?

- a. Nagyon alacsony
- b. Kicsit alacsony
- c. Közepes
- d. Kicsit magas
- e. Nagyon magas

7. Ön szerint gyermeke mennyire szeret iskolába járni?

- a. Egyáltalán nem szeret
- b. Nem szeret
- c. Szeret is, meg nem is
- d. Szeret
- e. Nagyon szeret iskolába járni
- f. Nem tudom

8. Véleménye szerint a tanítónak csupán a tanítás a feladata, vagy a nevelés is?

- a. Csak a tanítás
- b. A nevelés is

9. Milyen gyakran megy el az alábbiakra?

a. Szülői értekezlet	soha	néha	szinte mindig	mindig
b. Iskolai rendezvény	soha	néha	szinte mindig	mindig
c. Iskolai ünnepség	soha	néha	szinte mindig	mindig
d. Nyílt nap	soha	néha	szinte mindig	mindig

10. Gyermeke várhatóan hol fog továbbtanulni? És hol taníttatná tovább szíve szerint? A megfelelő helyre tegyen X-et!

	Szíve szerint	Várhatóan
Gimnáziumban		
Szakközépiskolában		
Szakgimnáziumban		
Szakiskolában		
Egyéb		

11. Véleménye szerint, gyermeke befejezi a középiskolát?
- a. igen
 - b. nem
12. Középiskola után a gyerek ...
- a. Továbbtanul
 - b. Dolgozni fog
 - c. Tanul és dolgozik
 - d. Otthon marad
 - e. Nem tudja
13. Az apa legmagasabb iskolai végzettsége:
- a. Nem végezte el a 8 osztályt
 - b. 8 osztály
 - c. OKJ képzés
 - d. Középiskolai végzettség
 - e. Felsőfokú végzettség
14. Szeretett volna továbbtanulni?
- a. igen
 - b. nem
15. Az anya legmagasabb iskolai végzettsége:
- a. Nem végezte el a 8 osztályt
 - b. 8 osztály
 - c. OKJ képzés
 - d. Középiskolai végzettség
 - e. Felsőfokú végzettség
16. Szeretett volna továbbtanulni?
- a. igen
 - b. nem
17. A közös háztartásban élő személyek száma: _____
18. Hány testvére van a gyereknek? _____
19. Van a gyermeknek ...?
- a. saját szobája van nincs
 - b. íróasztala van nincs
 - c. számítógépe van nincs
 - d. okostelefonja van nincs
20. Ha van számítógépe, mire használja?
- a. Játéokra
 - b. Filmnézésre

- c. Kapcsolattartásra a barátaival
- d. Tanulásra
- e. Nem tudja

21. Igényli a gyerek, hogy segítsenek neki a tanulásnál, a házi feladat elkészítésénél?

- a. igen
- b. nem

22. Naponta mennyi időt foglalkozik a gyerekkel? _____

23. Milyen iskolán kívüli tevékenységet végez a gyerek?

24. Szokott a család közös programot szervezni? (mozi, kirándulás)

- a. igen
- b. nem

24. Milyen tömegkommunikációs eszközökkel rendelkeznek?

- a. rádió
- b. televízió

25. Milyen típusú műsorokat néznek, hallgatnak?

26. Milyen műsorokat nézhet a gyerek?

28. Mennyi könyvvel rendelkezik a család?

Kb _____ db.

29. Mi szeretne lenni a gyerekük? _____

30. Mit gondol, függ a gyermek boldogsága, jövőbeli boldogulása az iskolai végzettségtől?

- a. igen
- b. nem

31. Ön szerint mi jelenti az ember számára a jó közérzetet?

- a. anyagi jólét
- b. jó pozíció betöltése a társadalomban
- c. családi harmónia, egészség

Pedagógus interjú

1. Háttér információk

Nem

Hány éve dolgozik az iskolában?

Beosztása

Milyen tárgyat tanít?

Mely évfolyamokon tanít?

2. Véleménye szerint mi a tanár elsődleges feladata?

3. Kinek a feladata elsődlegesen a nevelés, a jellemformálás?

4. Iskolánkban milyen tevékenységeknek, programoknak van nevelő hatása?

5. Hogyan lehetne az iskolánkban folyó nevelést hatékonyabbá tenni?

6. Véleménye szerint van az osztályközösségnek nevelő hatása?

7. Az osztályfőnöknek van nevelő hatása?

8. A szaktanárnak van nevelő hatása?

9. Melyik állítás illik inkább Önre?

- A gyerekektől inkább elkülönülő, távolságtartó vagyok.
- Együttműködő-kommunikatív vagyok, igyekszem kapcsolatot teremteni tanítványaimmal.

10. Melyiket nehezebb ma: oktatni vagy nevelni? Miért?

11. Hogyan értékeli általánosan a szülői ház nevelő hatását?

12. Miben látja a hiányosság okát? (Ha nem tartja elfogadhatónak a szülői ház hatását)

13. A szülők mit várnak az iskolánktól?

14. Hogyan segítik a szülők a pedagógiai munkát?

15. Milyen rendszerességgel találkozik a szülőkkel és milyen formában (formákban)?

16. Ön szerint hogyan vélekednek a szülők az iskoláról? Milyen az intézmény „hírneve”?

17. A szülő iskolázottsága mennyire/miben határozza meg a gyermek iskolai sikerét?

18. A család anyagi körülményei mennyire határozzák meg a gyermek iskolai sikerét?

19. Egymással szembenálló véleményeket olvasok fel Önnek. Kérem, mondja meg, a kettő közül melyikkel ért inkább egyet.

a. A szülőnek joga van arra, hogy a gyereket abba az iskolába írassa, amelyiket a legjobbnak tart.

A szülő a körzeti iskolába írassa be gyermekét.

b. A pedagógusok a szakemberek, az ő feladatuk eldönteni, hogy mit és hogyan tanítsanak, ebbe a szülők ne szóljanak bele.

A szülőknek is legyen lehetőségük beleszólni abba, hogy mit és hogyan tanítsanak az iskolában.

c. Az iskola elsődleges feladata, hogy felkészítsen az életre, nem elégedhet meg a műveltség gyarapításával.

Az iskola elsődleges feladata, hogy minél nagyobb műveltséghez juttassa a gyerekeket.

d. Az iskolában a mainál szigorúbb nevelést kellene adni, nagyobb fegyelmet kellene követelni.

e. Az iskolában több tapintattal, jobb odafigyeléssel kellene fegyelmet tartani.

20. Ön szívesen dolgozik ebben az iskolában, vagy más iskolában szívesebben dolgozna, vagy inkább más pályán dolgozna szívesen?

Két egymással szembenálló vélemény közül melyikkel ért inkább egyet?

A szülőnek joga van arra, hogy a gyermekét abba az iskolába írassa, amelyiket a legjobbnak tart.	100%
A szülő a körzeti iskolába írassa be gyermekét.	0%
A pedagógusok a szakemberek, az ő feladatuk eldönteni, hogy mit és hogyan tanítsanak, ebbe a szülők ne szóljanak bele.	73%
A szülőknek is legyen lehetőségük beleszólni abba, hogy mit és hogyan tanítsanak az iskolában.	27%
Az iskola elsődleges feladata, hogy felkészítsen az életre, nem elégedhet meg a műveltség gyarapításával.	63,6%
Az iskola elsődleges feladata, hogy minél nagyobb műveltséghez juttassa a gyerekeket.	36,4%
Az iskolában a mainál szigorúbb nevelést kellene adni, nagyobb fegyelmet kellene követelni.	63,6%
Az iskolában több tapintattal, jobb odafigyeléssel kellene fegyelmet tartani.	36,4%

Kérlek, válaszolj az alábbi kérdésekre a válaszok beírásával vagy a megfelelő válasz aláhúzásával!

1. Hány éves vagy? _____
2. Milyen nemű vagy? fiú lány
3. Hányadikos vagy? _____
4. Mennyi volt a múlt félévi tanulmányi átlagod? _____
5. Elégedett vagy a tanulmányi eredményeddel? Húzd alá a megfelelő választ!
 - a. Igen.
 - b. Lehetne jobb is.
 - c. Nem igazán.
 - d. Elégedetlen vagyok.
6. Szerinted szüleid elégedettek a tanulmányi eredményeddel? Húzd alá a megfelelő választ!
 - a. Igen, szerintük jó ez így.
 - b. Elég jó, de szerintük lehetne jobb is.
 - c. Nem igazán.
 - d. Elégedetlenek velem.
7. Véleményed szerint tanáraid elégedettek a tanulmányi eredményeddel? Húzd alá a megfelelő választ!
 - a. Igen, szerintük jó ez így.
 - b. Elég jó, de szerintük lehetne jobb is.
 - c. Nem igazán.
 - d. Elégedetlenek velem.
8. Kivel laksz együtt? Húzd alá a megfelelő választ!
 - a. édesapámmal és édesanyámmal
 - b. édesanyámmal és nevelőapámmal
 - c. édesapámmal és nevelőanyámmal
 - d. szüleimmel és nagyszüleimmel
 - e. szüleimmel, nagyszüleimmel, rokonaimmal

9. Otthon segít-e valaki a házi feladatok elkészítésében? Több válasz is lehet, húzd alá a megfelelőt! Ha nem találsz megfelelőt, az „egyéb” pontba írd be, ki segít!

- a. anya
- b. apa
- c. testvérem
- d. nagyszüleim
- e. senki sem segít

Egyéb: _____

10. Szerinted fontos az otthoni segítség a tanulásban?

- a. igen, nagyon
- b. néha jól jön
- c. nem fontos

11. A felsoroltak közül X betűvel jelöld azt, amelyikkel rendelkezel. Több válasz is lehet!

- saját szoba
- íróasztal
- okostelefon
- játékok
- számítógép
- könyvek (nem tankönyv)

12. Melyik a kedvenc tantárgyad? _____

13. Melyik tantárgyat nem szereted egyáltalán? _____

14. Miről olvasol szívesen? Több válasz is lehet!

- a. nem szoktam olvasni
- b. növényekről
- c. állatokról
- d. természeti jelenségekről
- e. űrkutatásról
- f. autókról
- g. motorokról
- h. régiségekről
- i. történelmi eseményekről
- j. sportról
- k. zenéről
- l. híres emberekről
- m. divatról

Egyéb _____

15. Ha nem szoktál olvasni, miért nem?

16. Mit csinálsz legszívesebben? Több válasz is lehet!

a. rajzolok	g. barkácsolok
b. írok	h. szerelek
c. olvasok	i. számítógépezek
d. énekelek	j. játékaimmal játszom
e. zenét hallgatok	k. gyűjtök valamit
f. sportolok	l. növényeket, állatokat gondozok

Egyéb _____

17. Mi szeretnél lenni? _____

18. Mi édesapád / nevelőapád legmagasabb iskolai végzettsége? Húzd alá a megfelelő választ!

- a. nem végezte el a 8 osztályt
- b. 8 osztály
- c. OKJ képzés
- d. középiskolai végzettség
- e. felsőfokú végzettség

19. Édesapád / nevelőapád jelenleg dolgozik? Húzd alá a megfelelő választ!

igen nem

20. Édesapádnak / nevelőapádnak az elmúlt egy év alatt volt-e munkája, dolgozott-e valamit? Húzd alá a megfelelő választ!

- a. igen, folyamatosan dolgozott
- b. általában dolgozott, de volt időszak, amikor nem volt munkája
- c. alkalmanként dolgozott, ha kapott valami munkát
- d. egyáltalán nem volt munkája

21. Mi édesanyád / nevelőanyád legmagasabb iskolai végzettsége? Húzd alá a megfelelő választ!

- a. nem végezte el a 8 osztályt
- b. 8 osztály
- c. OKJ képzés

- d. középiskolai végzettség
- e. felsőfokú végzettség

22. Édesanyád / nevelőanyád jelenleg dolgozik? Húzd alá a megfelelő választ!

igen nem

23. Édesanyádnak / nevelőanyádnak az elmúlt egy év alatt volt-e munkája, dolgozott-e valamit? Húzd alá a megfelelő választ!

- a. igen, folyamatosan dolgozott
- b. általában dolgozott, de volt időszak, amikor nem volt munkája
- c. alkalmanként dolgozott, ha kapott valami munkát
- d. egyáltalán nem volt munkája

24. Szerinted biztosítottak a mindennapi megélhetésedhez az anyagi feltételek? Húzd alá a megfelelő választ!

- a. Mindennap jóllakom, van elég ruhám, és más egyéb, amire szükségem van.
- b. Általában megkapom, amire szükségem van, ételt, ruhát, egyebet.
- c. Jó néhány dolog hiányzik, amire szükségem lenne, étel, ruha, egyéb.
- d. Nagyon sok minden hiányzik, ami kellene.

Kedvelt szabadidős tevékenységek nemenként és osztályonként (szám/fő)

	fiú			lány		
	4. o.	5. o.	8. o.	4. o.	5. o.	8. o.
rajzolok	6	5	3	6	7	3
írok	3	1	-	2	1	1
olvasok	4	1	-	3	1	1
énekelek	3	1	1	6	5	4
zenét hallgatok	5	4	4	6	7	8
sportolok	6	4	4	4	2	-
barkácsolok	1	-	-	-	-	-
szerellek	2	4	4	-	-	-
számítógépezek	6	6	1	5	3	6
játékaimmal játszom	4	2	1	4	1	-
gyűjtök valamit	3	2	-	1	-	-
növényeket, állatokat gondozok	4	2	-	1	1	1

Kérdőív

Olvasd el figyelmesen a kérdőíven szereplő mondatokat. Döntsd el az 5 válasz közül melyik jellemző rád. Azt a számot írd a sor végére!

A pontozás módja:

- 1 – Egyáltalán nem jellemző rám
- 2 – Általában nem jellemző rám
- 3 – Nem tudom eldönteni
- 4 – Gyakran jellemző rám
- 5 – Szinte mindig jellemző rám

1.	Ha tanulok, arra gondolok, hogy jó lesz a bizonyítványom.	
2.	Ha elkezdek egy feladaton dolgozni, semmi sem zökkent ki belőle.	
3.	Csak azt tanulom meg, ami érdekel.	
4.	Célom a továbbtanulás, ezért alaposan tanulok.	
5.	Ha rosszul felelek, szégyenkezem a családom előtt.	
6.	Nem tanulnék, ha nem lenne kötelező.	
7.	Kérdéseimre választ keresve, magamtól is utánanézek dolgoknak.	
8.	Érdeemes jól tanulni, mert otthon megdicsérnek érte.	
9.	Néha úgy elmerülök a tanulásban, hogy minden másról elfelejtkezem.	
10.	Ha érdekes a tananyag, még hozzá is olvasok.	
11.	Nem érdekel, hogy hányadik vagyok az osztályban a tanulásban.	
12.	Fontos, hogy a legjobbak között legyek.	
13.	Több időt fordítok a tanulásra, ha úgy érzem, hogy lemaradok társaimtól.	
14.	Szeretem, ha a tanár megdicsér az osztály előtt, mert tanulok.	
15.	Ha arra gondolok, hogy több tanulással jobb lehetőségeket érek el, növekszik a szorgalmam.	

16.	Az unalmasabb anyagokat is megtanulom, mert nem mindegy, hogy milyen jegyet kapok.	
17.	Ha jó bizonyítványt szerzek, otthon elismerően beszélnek róla.	
18.	Attól félek, hogy nem tudok megfelelni a szüleim elvárásainak.	
19.	Annyira tudok koncentrálni a tanulásra, hogy semmi sem tud megzavarni.	
20.	Bánt, hogy mit gondolnak rólam a társaim, ha rosszul teljesítek.	
21.	Az osztályzat tudásunk mércéje, ezért igyekszem minél jobbat szerezni.	
22.	Ha többet tudok, jobban érvényesülhetek.	
23.	Ha nem kapnék elismerést az eredményeimért, nem lenne olyan izgalmas számomra a tanulás.	
24.	Élvezem, ha egy bonyolult feladatot önállóan meg tudok oldani.	
25.	Semmi sem tud eltéríteni, ha meg akarok oldani egy problémát.	
26.	Megszidnak otthon, ha rossz jegyet kapok.	
27.	Növeli tanulási kedvemet, ha osztálytársaim elismernek.	
28.	A nagyobb tudás biztosítja, hogy később még komolyabb tudás birtokába juthassak.	
29.	A jó tanulást a szüleim jutalmazzák.	
30.	Az eredményes tanulás a legfontosabb számomra.	
31.	Nagy kitartással szoktam tanulni.	